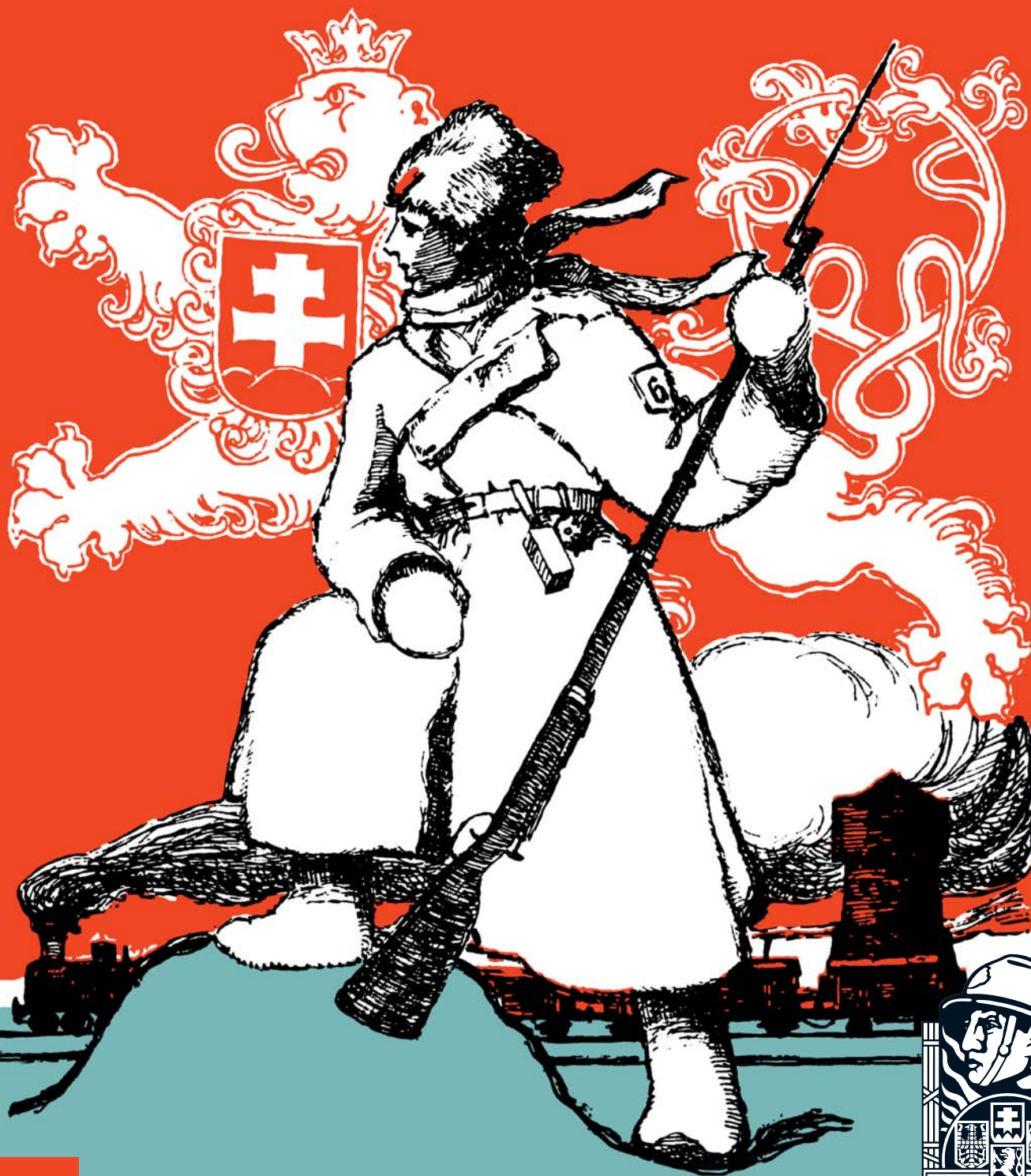

LEGIONÁŘSKÝ

1/2023

Směr

Republikový
sněm ČsOL

105. výročí
boje u Bachmače

Pocta statečným
od Sokolova

Neznámá svědectví
o Štefánikově havárii

PADLÝM V ARTOIS

Československá obec legionářská
sí vás dovoluje pozvat na slavnostní odhalení obnovené pamětní desky
praporečnicka roty Nazdar Karla Bezdička a padlých československých
příslušníků francouzské Cizinecké legie v bitvě u Arrasu 9. května a 16. června 1915

**SOBOTA 6. KVĚTNA 2023 OD 14 HODIN
TRUTNOV**

ulice Roty Nazdar (před budovou Obvodního oddělení Policie ČR v Trutnově)

Doprovodný program od 10 do 17 hodin:

Ukázky výstroje a výbroje čs. legionářů, dobový tábor čs. armády z 30. let 20. století,
den otevřených dveří v areálu bývalých Krkonošských kasáren, ukázky techniky a výcviku Policie ČR

VZPOMÍNÁME

 Zemřel bratr armádní generál v. v. Emil Boček **2-3**
SNĚM ČSOL 2023

 Československá obec legionářská zhodnotila svou činnost na Republikovém sněmu **4-5**

 Slavnostní zahájení sněmu **6-9**

 Předání ocenění **10**

 Pracovní část sněmu **11-12**

 Usnesení řádného Republikového sněmu ČSOL **13-14**

 Důležité kontakty **15**
VÁLEČNÍ VETERÁNI

 32. výročí nasazení československých vojáků v Pouštní bouři **16-17**

 Bratr Jan Ihnatík oslavil 101 let **18**

 Setkání příslušníků polní chirurgické nemocnice **19**

 Válečný veterán br. Pavel Bednár oslavil 97. narozeniny **19**
TRADICE

 Výročí bojů u Bachmače **20-21**

 Pocta statečným od Sokolova na náměstí Míru **22-25**

 Setkání u příležitosti vydání nové knihy o Sokolovu **26-27**

 Konference k 80. výročí bojů o Sokolovo **28**

 Anotace nové knihy **29**

 Olomoucké připomenutí bitev u Bachmače a Sokolova **30**

 Pietní akt k 80. výročí smrti Jana Kudliče **31**
STALO SE

 Pietní vzpomínka na 14. březen 1939 ..... **32**

 Vzpomínka na březnovou okupaci Čech a Moravy **33**

 Vzpomínka na umučené hrdiny v Mladé Boleslavi **34-35**

 SILVER A v paměti tří generací **36-37**

 Připomenutí výsadku Antimony v Rovensku pod Troskami **38-39**
ČINNOST JEDNOT

 Helfštýnská šlápota 2023 ..... **40**

 Pietní vzpomínka na plukovníka in memoriam Arnošta Steinera v Třinci **40**

 Pieta za sestřelené americké letce na Dubči **41**

 Pouť k počtě padlým za Těšínsko **42-43**

 Bratr Marek Chrobok obdržel vysoké ukrajinské vyznamenání **44**

 Vzpomínka na Ludvíka Klegu **44**

 81. výročí transportu židovských spoluobčanů **45**

 Vzpomínka na bratra plk. Ing. Jana Horala **45**

 Ve Valašských Kloboukách odhalili novou pamětní desku **46**

 Vernisáž výstavy „KVH Slovácko – náhled za oponu cestování časem“ **47**
HISTORIE

 Osvobození Valašskokloboucka **48-51**

 Neznáme svedectvá legionářů o havárii Štefánikovoho lietadla 4. mája 1919 v Ivanke pri Dunaji **52-56**

Zemřel bratr armádní generál v. v. Emil Boček

Foto archiv ČsOL a Ladislav Šilhavý

Dne 25. března zemřel veterán druhé světové války, poslední československý stíhací pilot britského Královského letectva, bratr armádní generál ve výslužbě Emil Boček, člen Československé obce legionářské. Bylo mu 100 let. Modré nebe, bratře.

Emil Boček se narodil 25. února 1923 v Brně-Tuřanech. Když po obsazení Čech a Moravy v roce 1939 tajně opouštěl svou vlast, aby se v zahraničí zapojil do boje proti nacistickému Německu, bylo mu pouhých šestnáct let. Komplikovanou cestou přes Slovensko, Maďarsko, Jugoslávii, Řecko, Turecko a Libanon se dostal do jižní Francie, kde se v Adge 14. dubna 1940 stal příslušníkem československé zahraniční armády.

Dostal se na francouzsko-německou frontu, ale brzký pád Francie vedl k další cestě, když byl evakuován do Spojeného království. V srpnu 1940 byl přijat do řad britského Královského letectva, kde mohl uplatnit své technické vzdělání strojního zámečníka. Sloužil tedy u pozemního personálu jako mechanik, ale stále více vzhlížel k nebesům. Od poloviny roku 1943 byl zařazen do výcviku na stíhacího pilota, kvůli kterému odplul do Kanady. Kanadský kurz zakončil zhruba po půl roce, na počátku roku 1944, kdy se vrátil do Anglie. Tam výcvik pokračoval, než v říjnu 1944 vzlétl ke svému prvnímu operačnímu letu coby příslušník 310. (československé) stíhací peruté.

Jako pilot stíhacího letounu Spitfire doprovázel svazy britských bombardérů během náletů na cíle v Německu. Do konce války pak uskutečnil 26 operačních letů. Domů do vlasti se

vrátil až 13. srpna 1945, kdy českoslovenští letci přistáli na ruzyňském letišti v Praze. V armádě pak sloužil jen do dubna 1946, kdy odešel do civilu a otevřel si dílnu na opravu motocyklů. Z provozovatele vlastního podniku se zkraje 50. let stal zaměstnanec Mototechny. Později, až do odchodu do důchodu, pracoval jako soustružník ve Výzkumném ústavu přístrojové techniky.

Po obnově Československé obce legionářské se stal jejím členem a dosáhl funkce místopředsedy. Byl aktivním účastníkem mnoha vzpomínkových akcí v doprovodu dalších bývalých letců. Postupem let jich ubývalo, až se stal posledním žijícím československým pilotem z řad Královského letectva. Když nedávno slavil bratr generál své 100. narozeniny, nechyběli mezi gratulanty ani zástupci Československé obce legionářské.

Bratru Emilovi k životnímu jubileu gratulovali členové Jednoty ČsOL Brno 1, br. Jaroslav Jarolím a br. Olin Axman. Dopis s blahopřáním od předsedy ČsOL předal bratru Bočkovi vedoucí projektu Péče o válečné veterány br. Viktor Šinkovec. Br. Emil byl v dobré náladě a vyprávěl gratulantům o svých zážitcích z výcviku v Kanadě, pochválil anglická děvčata za vzornou výuku angličtiny a zavzpomínal na práci po válce ve své opravářské dílně.

Závěrem připomeňme, že za své válečné zásluhy byl bratr armádní generál Emil Boček opakovaně vyznamenáván, dokonce mu byl dvakrát propůjčen Řád bílého lva, a dosáhl povýšení do nejvyšší hodnosti armádního generála ve výslužbě. Po celý svůj život byl brněnským patriotem. V Brně se jeho životní pouť uzavřela.

Čest jeho památce. ■

Československá obec legionářská zhodnotila svou činnost na Republikovém sněmu

text br. Jiří Filip

foto ses. Marcela Volfová a br. Petr Tolar

V sobotu 18. února 2023 se konal v Konferenčním sále DAP na Vítězném náměstí v Praze řádný Republikový sněm Československé obce legionářské, na kterém bylo zvoleno vedení nejstarší veteránské organizace u nás. Ve funkci předsedy ČsOL byl potvrzen válečný veterán zahraničních misí AČR br. plukovník v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA.

Již před devátou hodinou přicházeli první účastníci sněmu do Konferenčního sálu DAP, v jehož předsálí probíhala prezence delegátů a hostů sněmu, dokončovaly se poslední přípravy a předávány byly organizační pokyny ke zdárnému průběhu jednání.

PŘED PAMÁTNÍKEM NA VÍTĚZNÉM NÁMĚSTÍ

Sněmový den zahájili vzácní hosté, představitelé ČsOL a delegátky a delegáti legionářských jednot z celé republiky i ze zahraničí v 10 hodin pietním aktem, kterým vzdali hold padlým československým vojákům druhé světové války. Mezi přítomnými byl i bývalý místopředseda ČsOL br. genpor. v. v. Miloslav Masopust s chotí paní Helenou.

Na úvod piety zazněla státní hymna České republiky v pěveckém podání člena souboru Státní opery a Národního

divadla pana Libora Nováka, po kterém následovalo položení květinových darů k památníku. Přítomní zástupci legionářských jednot následně položili svíčky na jednotlivé desky, které upomínají na významná bojiště československých jednotek za druhé světové války.

Památník je pro naši organizaci zvláště významný, neboť jeho vybudování iniciovala ČsOL v roce 2001 a velice aktivně se na jeho přípravách podílela. Ve spolupráci s Městskou částí Praha 6 a Ministerstvem obrany ČR se podařilo zajistit

realizaci památníku a díky tomu mohl být slavnostně odhalen dne 11. listopadu 2004 za přítomnosti celé řady dnes již legendárních veteránů druhé světové války, kteří tehdy pracovali ve vedení ČsOL.

Na závěr piety drželi přítomní minutu ticha za padlé a vyslechli tóny Večerky. Účastníci se poté přesunuli do Konferenčního sálu DAP, který se stal po 11. hodině místem slavnostního zahájení řádného Republikového sněmu Československé obce legionářské. ■

Slavnostní zahájení sněmu

V okamžiku, kdy bylo již vše připraveno pro zasedání Řádného republikového sněmu ČsOL, vstoupili do ztichlého sálu zaplněného delegáty vzácní hosté, aby zaujali místa za předsednickým stolem. Poté následovalo nastoupení čestné stráže státní vlajky a praporu ČsOL a pan Libor Novák na úvod opět zapěl státní hymnu. Slova se ujal br. Jiří Filip, který připomněl, že se sněm ČsOL koná v roce 102. trvání naší organizace a přivítal vzácné hosty slavnostního zahájení – senátorku Senátu Parlamentu ČR paní Hanu Kordovou Marvanovou, ředitele Sekce rozvoje sil Ministerstva obrany pana brig. gen. Petra Milčického, zástupce Vojenské kanceláře prezidenta republiky pana plk. Martina Machatého, patriarchu Církve československé husitské pana Tomáše Buttu, ředitele Vojenského ústředního archivu pana Josefa Žikeše a zástupce hradní stráže pana kpt. Jana Gallase. S úvodním projevem následně vystoupil předseda ČsOL.

PROJEV PŘEDSEDY ČsOL br. PAVLA BUDINSKÉHO

„Vážená paní senátorko, vážený pane generále, vážený pane patriarcho, vážené dámy, vážení pánové, sestry a bratři, na minulém Republikovém sněmu v roce 2019 jsem prohlásil, že Československá obec legionářská uspěla. Ohlédnuli se za uplynulým sněmovným obdobím, jsem nucen dnes říci, že Československá obec legionářská se řídila mottem našeho někdejšího předsedy bratra armádního generála Tomáše Sedláčka – VYDRŽET!

Všichni si dobře pamatujeme, jak zásadní dějinné momenty měly vliv na činnost ČsOL v posledních letech. Po dva roky jsme se museli potýkat s pandemií nemoci Covid-19 a často zcela zastavit naši činnost, popřípadě řadu měsíců pracovat ve velmi omezených podmínkách.

Tak, jako se členky a členové zapojili do pomoci se zvládnutím pandemie – stejně tak jsme společně dokázali udržet i činnost ČsOL, pokračovat v realizaci našich projektů a pracovat na nových plánech.

V roce 2021 se nám podařilo důstojně připomenout 100. výročí založení naší organizace a ukázat veřejnosti naši jednotu a odhodlání dál naplňovat naše poslání. IV. manifestační sjezd Československé obce legionářské se nám stal nezapomenutelným historickým milníkem.

Zdálo se, že se vymaníme z těžkosti doby, když jsme byli vystaveni nové zkoušce – agresi Ruské federace na Ukrajině,

kteřá nás ovlivnila v mnoha rovinách, a to především proto, že naše Obec od prvních dní organizovala pomoc válečným uprchlíkům. V hotelu Legie jsme již na konci února loňského roku poskytli azyl více než 160 ženám a dětem. Pomoc od legionářských jednot, členek a členů, ale i dalších přátel Obce byla obrovská. Nejtěžší úkoly jsme zvládli a zvládneme i trvající důsledky.

Navzdory obětavé pomoci v uplynulém roce naše činnost pokračovala a mimo jiné jsme přispěli svou prací k důstojným připomínkám 80. výročí operace Anthropoid.

Nepochybuji o tom, že v jednotě a vzájemném respektu zvládneme i nové výzvy, budeme naplňovat poslání Československé obce legionářské a rozvíjet její projekty včetně podpory a péče o válečné veterány.

Sestry a bratři, Československá obec legionářská vytrvala. Za to patří dík vám všem. Děkuji Vám.“

Na závěr požádal přítomné o minutu ticha za sestry a bratry z ČsOL, kteří nás navždy opustili. Přítomní povstali a v tichosti uctili památku zemřelých sester a bratří za tónů Večerky. V rámci vystoupení vzácných hostů promluvila ke shromáždění nejprve paní senátorka.

PROJEV PANÍ SENÁTKY HANY MARVANOVÉ KORDOVÉ

„Vážený pane předsedo, vážené delegátky, vážení delegáti, děkuji velmi za pozvání na Republikový sněm Československé obce legionářské. Dovolte mi, abych Vás pozdravila jako senátorka jménem senátorů a senátorek, kteří si velmi váží Vaši dlouholeté činnosti. Před chvílí jsme uctili památku československých vojáků II. světové války a padlých hrdinů.

Vaše poslání od samotného vzniku před více jak sto lety je nesmírně důležité, což je dnes opět mimořádně aktuální. Je to úsilí o zachování míru a bezpečnosti v souladu s Chartou Spojených národů a dodržování lidských práv a svobod ve smyslu Všeobecné deklarace lidských práv a svobod, přijatých Valným shromážděním Spojených národů dne 10. prosince 1948.

Právě nyní, kdy opět na evropském kontinentu vypukla válka a Putinův režim vede válku proti nezávislému státu Ukrajině, je důležité si připomínat cíle, které si při svém vzniku před více jak 100 lety vetkla Československá obec legionářská: Uchovávat, rozvíjet a předávat příštím generacím demokratické a humanitní tradice, za kterých vznikla samostatnost českého a československého národa v letech 1914–1918. Přispívat k obnovení národní hrdosti a uchování demokratických a bojových tradic v armádě a u občanů České republiky. Prohlubovat vztahy s Armádou České republiky a svůj pozitivní vliv na národní uvědomění a vojenské tradice České republiky.

Zvlášť v dnešní době války na Ukrajině a pokusů rozpoutat globální konflikt je znovu důležité oceňovat a připomínat statečnost mnoha lidí, kteří opět neváhají položit svůj život za svobodu a nezávislost vlastní země. Tak jako to činili legionáři za první světové války, tak nyní svůj boj vedou Ukrajinci. Jsem nesmírně ráda, že se právě Československá obec legionářská připojila mezi prvními k pomoci ukrajinským uprchlíkům, rodinám s dětmi a ihned jim poskytla přístřeší a veškerou podporu. Jako radní hl. m. Prahy jsem viděla bezprostředně, jak obětavě jste se chopili této pomoci.

My v Senátu se často věnujeme podpoře stejných cílů jako Vy. Na zasedání tento týden jsme schválili usnesení: ‚Senát považuje Rusko za nejvýznamnější hrozbu pro českou, evropskou a globální bezpečnost, a proto vyzývá vládu, aby činila kroky na ochranu republiky.‘

Ráda bych Vám co nejsrdečněji poděkovala za Vaši neúnavnou činnost, která je nesmírně důležitá a která nese ty nejlepší tradice a hodnoty samostatného Československého státu a jeho prvního prezidenta a člena Československé obce legionářské T. G. Masaryka. Připomínání hrdinů a pomoc těm, kteří to potřebují, patří k humanistické tradici a přispívá k národní hrdosti.

Ještě jednou Vám velmi děkuji.“

Za velení Armády ČR vystoupil před shromážděním se svým projevem ředitel Sekce rozvoje sil Ministerstva obrany pan brigádní generál Petr Milčický.

PROJEV PANA brig. gen. PETRA MILČICKÉHO

„Vážená paní senátorko, vážený pane předsedo, dámy a pánové, členové Československé obce legionářské, váleční veteráni, dovoluji mi, abych vás jménem velení Armády České republiky pozdravil na dnešním zasedání řádného Republikového sněmu Československé obce legionářské.

Velení Armády České republiky, stejně jako já osobně, si velice vážíme činnosti Československé obce legionářské, která je samozřejmě naplňována aktivní prací Vás všech, tedy jejich členů. Odhodlání a agilní vlastenecký přístup je ostatně Vaše tradice, protože českoslovenští legionáři měli už v době první světové války zcela nezastupitelný význam pro vznik samostatného československého státu a jeho armády a navždy tak zůstanou zapásaní v historii naší země.

Také my, příslušníci Armády České republiky, se hrdě hlásíme k odkazu svých předchůdců z řad legionářů a hrdinů obou světových válek. Společně pak, ve spolupráci s Vámi, členy Československé obce legionářské, tento odkaz neustále propagujeme, předáváme dalším generacím a připomínáme naší občanské veřejnosti. Je tedy i Vaší velkou zásluhou, že příslušníci mladé generace si činy legionářů připomínají. Patří vám za to poděkování.

Současně mi dovoluji, abych připomenul, že se zde scházíme v roce, kdy si připomínáme 30 let od vzniku Armády České republiky v její novodobé historii. Za tu dobu armáda ušla nesdělitelně a nepopsatelně obtížnou, hrbolatou, klikatou a dlouhou cestu. V roce 1999 Česká republika vstoupila do NATO. Byl to pro naši obranu zcela zásadní moment a členství v Alianci zůstává i dnes v našem životním zájmu.

Nacházíme se totiž v době mimořádně nestabilní bezpečnostní situace v Evropě i ve světě. Rusko vede agresivní válku proti Ukrajině a náš stát, Českou republiku, Rusko označilo za svého nepřítele. Není vyloučený jakýkoliv scénář – ani ozbrojený konflikt Ruska přímo s Aliancí, jejíž jsme součástí. Situace je opravdu vážná. Je třeba rychle rozvíjet naše schopnosti, udržovat funkční systém obrany a bojeschopnou armádu. A k tomu potřebujeme mimo jiné i vás.

Za třicet let jsme byli nasazeni v 67 operacích v Evropě, Asii i Africe, v rámci sil NATO, OSN, pod hlavičkou Evropské unie nebo Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Získali jsme respekt našich spojenců. Dalším mezníkem byl rok 2005, od kterého máme plně profesionální armádu. Jen s dobře připravenými a motivovanými profesionály a záložníky můžeme bránit naši zem. Během třiceti let jsme mnohokrát pomáhali občanům České republiky v krizových situacích. Armáda se stala dobře fungujícím a respektovaným týmem nejen v Česku, ale i za hranicemi našeho státu.

S čistým svědomím zde můžu říct, že za uznání vděčíme tvrdé práci jednotlivců – vojákyní a vojáků. Bez nich bychom nedosáhli takových úspěchů a nemohli hrdě prohlašovat a občanům České republiky garantovat, že jsme připraveni se postavit jakýmkoli výzvám a úspěšně je vyřešit. Péče o vojáky a válečné veterány je proto zásadní a v podstatě prioritní úkol nás všech.

Na závěr mi tedy dovoluji s potěšením konstatovat, že mě velmi těší dlouhodobá a intenzivní spolupráce armády s vaší organizací. Měl jsem tu čest s Vámi spolupracovat na regionální úrovni i osobně, ještě jako velitel tehdejší 53. brigády průzkumu a elektronického boje a současně velitel vojenské posádky statutárního města Opava. Dodnes si toho velmi vážím. Věřím, že v této oboustranně prospěšné spolupráci budeme pokračovat i v nadcházejících letech. Za velení Armády České republiky máte naši plnou podporu.

Děkuji za pozornost a přeji vám hodně úspěchů a zdaru ve vaší záslužné činnosti.“

Za Církev československou husitskou pozdravil legionářský sněm její nejvyšší představitel pan patriarcha Tomáš Butta.

PROJEV PANA PATRIARCHY CČSH TOMÁŠE BUTTY

„Vážený bratře předsedo, vzácné shromáždění, sestry a bratři, je pro mne velkou ctí vás oslovit za Církev československou husitskou. Předávám pozdrav od bratra biskupa Davida Tonzara, který se dnes nemůže zúčastnit, neboť se koná rozloučení s jedním z našich duchovních v Husově sboru v Praze-Vršovcích.

Určitá blízkost právě naší církve k Československé obci legionářské se projevuje ve více skutečnostech. Je to jednak náš vztah k osobnosti Tomáše G. Masaryka, který stál na počátku našeho

samostatného státu a podporoval legionáře a posiloval je v jejich výjimečném úkolu pro náš stát.

Další sblížující skutečností je naše vztahnost k tradici husitství a české reformace, do níž náleží mistr Jan Hus, český král Jiří z Poděbrad i vojevůdce Jan Žižka. Názvy útvarů v době 1. světové války byly pojmenovány po těchto postavách z naší historie a těšily se u vlastenecky smýšlejících legionářů značné vážnosti a uznání. Jan Hus představuje zápas o pravdu i za cenu ztráty přízně mocných a vlivných lidí a nastoupení cesty rizika a obětí. Jiří z Poděbrad usiloval o vzájemné porozumění mezi národy, aniž by se vzdal svého názoru a postoje víry. Lidé křesťansky zaměřeni a humanisticky smýšlející mají odpor vůči válce a násilí, ale někdy nastává nutnost obrany, kdy se musí čelit zlu a bránit svoji vlast, jako to činil Jan Žižka.

Mnozí tehdejší legionáři se stali po návratu do vlasti členy Církve československé husitské. V našich církevních stavbách to dokládají pamětní desky a prst z bojiště od Zborova, jako je

tomu v Husově sboru v Praze-Dejvicích, v Brně na Botanické nebo v Zábřehu v Ostravě a dalších místech.

Mnozí naši současní členové se aktivně podílejí na činnosti a akcích Československé obce legionářské, jako již jmenovaný bratr biskup David Tonzar, který s vámi navštívil řadu zahraničních míst, také bratr Jan Boček a sestra farářka Jana Šmardová Koulová a další. Osobně si nesu v sobě silné zážitky z národní pouti do Zborova v roce 2017 a z cesty vlakem při rekonstrukci návratu prezidenta Masaryka do vlasti v roce 2018.

Přeji vám mnoho zdaru pro vaše prospěšné aktivity a vaše úsilí, aby události a příběhy mnohých lidí nebyly zapomenuty, ale aby tyto lidé inspirovali i dnes svojí statečností, láskou k vlasti i vírou ve spravedlnost a pokoj.

V Bibli v Žalmu 85. slyšíme o těchto hodnotách v obrazné řeči: „Setkají se milosrdenství a věrnost, spravedlnost s pokojem si dají políbení. Ze země vyraší pravda, z nebe bude shlížet spravedlnost“ (Ž 85,11-12).“ ■

Předání ocenění

Pan Libor Novák, člen souboru Státní opery a Národního divadla, který při pietním aktu a zahájení shromáždění zpíval státní hymnu, zazpíval po projevech čestných hostů sněmu píseň Karla Hašlera „Náš tatíčku Masaryku“, která byla publikem srdečně přijata a odměněna potleskem.

Následovalo předání ocenění, při němž předseda ČsOL br. Pavel Budinský a místopředseda ČsOL br. Tomáš Pilvousek, předali Pamětní medaili ČsOL I. stupně paní senátorce Kordové Marvanové, čímž ČsOL ocenila její nepostradatelnou podporu při snahách ČsOL o pomoc válečným uprchlíkům z Ukrajiny.

Dalším oceněným byl ředitel Vojenského ústředního archivu Praha pan Josef Žikeš, kterému byla předána za dlouhodobou vynikající podporu badatelské činnosti Československé obce legionářské Pamětní medaile „100 let ČsOL“.

Poté již následovala ocenění do řad naší organizace. Za zásluhy o obnovu a šíření legionářských tradic byla předána Pamětní medaile ČsOL I. stupně předsedům legionářských jednot bratřím Ivanu Maurerymu a Aloisi Petrošovi.

Představitelé ČsOL následně ocenili ses. Marcelu Volfovou Pamětní medailí ČsOL III. stupně za pomoc válečným uprchlíkům z Ukrajiny.

Za dlouhodobou vynikající podporu činnosti naší organizace obdrželi Pamětní medaile „100 let ČsOL“ bratři Miroslav Maňas, Milan Pilmajer, Václav Vadlejš a Miroslav Zeman. Všechny oceněné odměnilo shromáždění potleskem.

Odnesením státní vlajky, praporu ČsOL a rozloučením se vzácnými hosty byla ukončena slavnostní část jednání. Po krátké přestávce čekala na přítomné delegátky a delegáty několika hodinová pracovní část Republikového sněmu ČsOL. ■

Pracovní část sněmu

Na úvod jednání byl přednesen program sněmu, jenž schválilo poslední zasedání Republikového výboru ČsOL. Po jeho schválení následovala zpráva mandátové komise a volba pracovního představenstva, jež bylo obsazeno bratry Budinským a Pilvousem. Po zvolení pracovních orgánů sněmu a schválení jednacího a volebního řádu sněmu se slova ujal předseda br. Budinský a přednesl Zprávu o činnosti ČsOL za období 2019–2023, ve které shrnul práci volených orgánů ČsOL i legionářských jednot, představil úspěchy projektů ČsOL a vyzdvihl množství proběhlých akcí pro veřejnost po celé republice. Opět se věnoval i výzvam, kterým v minulých letech organizace čelila a závěrem prostřednictvím přítomných delegátů poděkoval všem sestram a bratřím, kteří se na činnosti ČsOL podíleli.

Schválením uvedené zprávy mohl br. Budinský přikročit k prezentaci Zprávy o hospodaření ČsOL za období 2019–2023. Hospodaření ČsOL podléhá pravidelné kontrole volených orgánů, i díky tomu mohl br. Budinský konstatovat, že vedení obce úkoly před něj postavené při hospodaření ČsOL zvládlo a splnilo, k tomu uvedl: „Při této příležitosti bych chtěl vyzdvihnout práci pracovníků ekonomického úseku, kteří svou práci

dokázali každý rok úspěšně uzavřít veškeré projekty a jejich financování, vypořádat a vyúčtovat dotace a další příspěvky, úspěšně absolvovat veškeré finanční kontroly a uzavřít finanční vyúčtování každého roku včetně podání řádného daňového přiznání. Jejich práci a účetní uzávěrky celé Československé obce legionářské každoročně prověřil nezávislý auditor, který prováděl kontroly účetní uzávěrky a výsledků hospodaření ČsOL a opakovaně konstatoval, že veškeré hospodaření ČsOL je v souladu s příslušnými českými účetními předpisy.“

Před delegáty byla následně přednesena stručná zpráva Ústřední revizní komise, kterou předložil její předseda br. Emil Markup. Po jejím schválení se slova ujal br. Alfons Tomášek, předseda Rozhodčí rady ČsOL, který seznámil přítomné se všemi podněty, které rada v uplynulém období řešila.

Se Zprávou o realizaci projektu LEGIE 100 předstoupil před shromáždění br. Jiří Charfreitag, aby zhodnotil neúspěšnější projekt ČsOL posledních let, který měl za úkol připomenout naší veřejnosti jubileum boje za československou samostatnost. Následně prezentoval zprávu o pokračujícím projektu Legiovlak, jenž byl na své cestě po České republice a Slovensku navštíven již více než milionem lidí. V rámci

dalšího bodu rozhodli delegáti o prodeji parní lokomotivy, jež byla doposud v majetku ČsOL.

Se Zprávou o realizaci projektu Péče o válečné veterány za uplynulé období vystoupil vedoucí projektu br. Viktor Šinkovec, kterého následoval br. František Bobek, který prezentoval zprávy dvě, o projektu Zámeček a o projektu ČsOL pro mládež.

Republikový sněm rovněž rozhodl o zrušení Nadačního fondu československých legií a poté, co proběhla stručná zpráva o Nadačním fondu Legie 100, byla představena dosavadní úspěšná činnost Nadačního fondu Československé obce legionářské, jež byl v uplynulém volebním období založen a účinně podporuje nejen projekty ČsOL, ale také výrazně pomohl při pomoci válečným uprchlíkům z Ukrajiny. Schváleny byly rovněž drobné úpravy Stanov ČsOL a Programové prohlášení ČsOL na roky 2023–2027 poté, co bylo vyhodnoceno programové prohlášení z minulého období.

VOLBY ORGÁNŮ ČSOL

Při volbách, které jako předseda Volební komise sněmu řídil br. Milan Mojžíš, byl v pozici předsedy potvrzen br. Pavel Budinský, který je v čele ČsOL nepřetržitě od roku 2007. Před tím strávil v zahraničních misích naší armády přes sedm let počínaje účastí v operaci Pouštní bouře v Perském zálivu. Na pozici místopředsedy ČsOL byl potvrzen br. Tomáš Pilvousek, dlouholetý předseda Jednoty ČsOL v Mladé Boleslavi. Nově byl místopředsedou ČsOL zvolen podplukovník Ing. Viliam Beke, zástupce velitele Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy MO v Moravské Třebové „Školy Československé obce legionářské“. Dále bylo zvoleno 12 členů Předsednictva Republikového výboru, členové Ústřední revizní komise a Rozhodčí rady a také 69 členů Republikového výboru a 87 jejich náhradníků.

Na závěr sněmu proběhla otevřená diskuse delegátů, po které následovalo schválení usnesení sněmu. Program Republikového sněmu byl projednán beze zbytku a ČsOL tak úspěšně vykročila do dalšího sněmovního období, kdy bude nadále plnit své poslání jak vůči veřejnosti, tak ve vztahu k válečným veteránům a v zájmu zachování a rozvíjení vojenských tradic. ■

Usnesení řádného Republikového sněmu Československé obce legionářské

konaného
dne 18. února 2023 v Praze

Sněm se konal v roce 102. výročí založení Československé obce legionářské (dále jen ČsOL), jako samostatného a nezávislého sdružení založeného československými legionáři první světové války.

Po projednání přednesených zpráv, které byly předloženy ke schválení, a po provedení voleb orgánů ČsOL přijal sněm následující usnesení:

Sněm projednal a schválil

1. Zprávu o činnosti ČsOL, RV ČsOL a PRV ČsOL za období 2019–2023 *bez připomínek*.
2. Zprávu o hospodaření ČsOL za období 2019–2023 *bez připomínek*.
3. Zprávu Ústřední revizní komise ČsOL za období 2019–2023 *bez připomínek*.
4. Zprávu Rozhodčí rady ČsOL za období 2019–2023 *bez připomínek*.
5. Zprávu o realizaci projektu Legie 100 *bez připomínek*.
6. Zprávu o realizaci projektu Legiovlak *bez připomínek*.
7. Projekt Lokomotiva včetně prodeje lokomotivy.
8. Zprávu o realizaci projektu Péče o válečné veterány *bez připomínek*.
9. Zprávu o realizaci projektu Zámeček *bez připomínek*.
10. Zprávu o realizaci projektu Mládež *bez připomínek*.
11. Zrušení Nadačního fondu Československých legií.
12. Vyhodnocení plnění Programového prohlášení ČsOL 2019–2023 *bez připomínek*.
13. Návrh novely Stanov ČsOL s přílohou „Kvalifikační podmínky členů ČsOL pro působení v orgánech ČsOL“ *bez připomínek*.
14. Programové prohlášení ČsOL pro období 2023–2027 *bez připomínek*.

II. Sněm odmítl

1. Prodej pozemku pod hotelem Ankora s parcelním \ č. 1686 v majetku ČsOL.

III. Sněm vzal na vědomí

1. Zprávu o činnosti Nadačního fondu Legie 100.
2. Zprávu o činnosti Nadačního fondu Československé obce legionářské.

IV. Sněm v demokratických volbách zvolil

1. Předsedu ČsOL br. Pavla Budinského.
2. Místopředsedy ČsOL br. Tomáše Pilvouska a br. Viliama Bekeho a 1 náhradníka br. Karla Ludvíka.
3. 12 členů předsednictva Republikového výboru a jejich 2 náhradníky (viz přílohu zápis volební komise).

4. 5 členů Ústřední revizní komise ČsOL a jejich 1 náhradníka (viz přílohu zápis volební komise).
5. 5 členů Rozhodčí rady ČsOL (viz přílohu zápis volební komise).
6. 69 členů Republikového výboru ČsOL (viz přílohu zápis volební komise).
7. a potvrdil 87 náhradníků do Republikového výboru ČsOL (viz přílohu zápis volební komise).

V. Sněm ukládá nově zvoleným statutárním představitelům, členům Předsednictva RV ČsOL a Republikového výboru ČsOL

- aktivně pracovat v duchu schváleného Programového prohlášení ČsOL pro období 2023–2027.

Programové prohlášení ČsOL pro období 2023–2027

I. V oblasti společenského působení naplňovat tyto záměry

- Nadále upevňovat společenské postavení ČsOL jako významné nestranické organizace zabývající se výchovou občanů České republiky v odkazu tradic čs. boje za nezávislost v letech první a druhé světové války, jakož i odporu proti totalitním režimům a účasti příslušníků Ozbrojených sil ČR v rámci zahraničních operací.
- Všemi silami přispívat k hájení státní samostatnosti, nezávislosti, svobody a demokracie.
- Pomáhat celé společnosti, včetně soudobých ozbrojených sil, v hledání kořenů a Masarykových principů právního státu, z nichž novodobá česká státnost vyrůstá.
- Ve společnosti uplatňovat a bránit pravdu, ideje humanity a demokracie, napomáhat tomu, aby názorové rozdíly politické i kulturní byly řešeny bez násilí a lži.
- Navazovat, rozšiřovat a rozvíjet spolupráci s organizacemi stojícími myšlenkově na podobných základech jako ČsOL a to jak na celostátní tak i na regionální úrovni.
- Prohlubovat spolupráci na úrovni vlády i územních samosprávních celků.
- Vytvořit vhodnou platformu pro rozvoj, organizaci a systematický přístup práce s mladou generací, s cílem prohloubit povědomí o národních dějinách a posilovat v ní hrdost na svůj národ a vlast.
- Zásadním způsobem připomenout společnosti 80. výročí konce druhé světové války.
- Pečovat a obnovovat symboly, pietní místa a památníky připomínající úsilí našich předků v boji za naši národní svobodu. Zajistit financování oprav, rozšiřovat a podporovat aktivity v evidenci pietních míst na území České republiky i v zahraničí.
- Trvale vytvářet silný mediální prostor k šíření poslání organizace.
- Podněcovat a podporovat vědeckou a badatelskou činnost, stejně tak moderní výzkumy v tematických oblastech bojů našich předků v letech první a druhé světové války, stejně tak v mapování účasti příslušníků ozbrojených sil v zahraničních operacích po roce 1989.
- Spolupracovat na projektech zaměřených k přípravě obyvatelstva k obraně státu. Podporovat vlastní sportovní střeleckou činnost a zapojení v rámci systému střelecké přípravy dle platné právní úpravy.

- Prohlubovat mezinárodní spolupráci a navazovat nové kontakty se spolky, muzejními institucemi a organizacemi v zahraničí.
- Nadále udržovat úzkou spolupráci s Vojenskou střední školou a Vyšší odbornou školou Ministerstva obrany ČR v Moravské Třebové, nesoucí čestný název Škola Československé obce legionářské.

II. V oblasti sociální péče naplňovat tyto záměry

- Nadále pokračovat v realizaci systému podpory v oblasti sociální, zdravotní a právní potřebným členům, zejména pak veteránům z druhé světové války a válečným veteránům zahraničních válečných a mírových operací s osvědčením ve znění zákona č. 170/2002 Sb. § 5.
- Rozšiřovat spolupráci se zdravotními a sociálními institucemi s cílem zajištění kvalitní a dostupné péče pro ty členy Československé obce legionářské, kteří tuto péči potřebují.
- Pokračovat v realizaci projektu PoVV, zajistit jeho financování a rozšířit jej i o skupinu tzv. novodobých válečných veteránů.
- Vhodným způsobem vytvořit podmínky pro sociální a zdravotní podporu širší členské základny.

III. V oblasti struktury a řízení organizace naplňovat tyto záměry

- Zachovat stávající organizační systém a strukturu, včetně nastavených pravidel plánování, hospodaření a kontroly organizace.
- Zefektivnit práci komisí a pravidelně předkládat výsledky práce orgánům ČsOL i široké členské základně.
- Rozšiřovat členskou základnu o válečné veterány, jejich rodinné příslušníky a mladou generaci ztotožňující se s cíli organizace.
- Průběžně revidovat aktuálnost interní dokumentace s ohledem na vlastní potřebu i legislativní požadavky.
- Podporovat vznik jednot a při jejich vzniku dbát geografického členění i vlastní tradice organizace.
- Lépe sledovat, vnímat a analyzovat vlastní potřeby a specifické problémy jednot s cílem hledat optimální řešení pro řízení. Zkvalitnit proces předávání informací členům využitím moderních informačních technologií.
- Do procesu řízení implementovat moderní prostředky digitalizace, vytvořit podmínky pro organizaci tematických školení členů výboru, s cílem zefektivnit organizační práci v jednotách.
- Vytvořit efektivní projektové týmy k řízení stěžejních projektů organizace.
- Digitalizovat interní procesy v oblasti plánování, účetnictví a řízení organizace s cílem posílit efektivitu práce.

IV. V oblasti majetku naplňovat tyto záměry

- Pokračovat v nastaveném systému pro řádné nakládání se stávajícím majetkem ČsOL, včetně přehledné a aktuální evidence majetku.
- Posilovat schopnost ČsOL v nabytí majetku a podporovat jeho ekonomické využití.

- V oblasti majetku obnovit práci a úsilí na navrácení historického majetku ČsOL.
- Vytvářet podmínky v plánovacím a řídicím procesu ČsOL k řádnému nakládání s jejím majetkem.
- Pokračovat v realizaci projektu „Zámeček Pardubice“.
- Podporovat vznik vlastních stálých expozic a rozšiřovat je do regionů.
- Vést řádnou evidenci a digitalizaci historicky cenného majetku ČsOL.

V. V oblasti hospodaření

- Vytvářet podmínky pro to, aby se ČsOL stala ekonomicky nezávislou a prosperující organizací.
- Zajistit financování vlastních aktivit a podporovat finanční rozvoj ČsOL.
- Pokračovat v nastaveném systému hospodaření s majetkem a finančními prostředky organizace a to pouze na základě schváleného rozpočtu ČsOL Republikovým výborem ČsOL.
- Pokračovat v důsledném dodržování stanov a směrnic při nakládání s majetkem ČsOL, především pak v otázkách schvalování čerpání finančních prostředků a v otázkách kontroly.

VI. Sněm ukládá delegátům sněmu

- informovat výbory svých jednot ČsOL o jednání sněmu, přijatých usneseních a schválených dokumentech a aktivně naplňovat výsledky sněmu v rámci činnosti vlastních jednot.

VII. Sněm vyzývá

- všechny členy ČsOL, aby se podle svých zdravotních, fyzických a duševních schopností aktivně zapojili do činnosti svých jednot a přispěli ke splnění úkolů obsažených v tomto usnesení a ve schváleném Programovém prohlášení ČsOL pro období 2023–2027.

VIII. Sněm vyslovuje uznání

- členům Předsednictva RV ČsOL a Republikového výboru ČsOL, výborům jednot a všem členům ČsOL, kteří se aktivně podíleli na úspěšné činnosti ČsOL v období 2019–2023.
- Sněm vyslovuje poděkování všem představitelům státní správy a samosprávy, zejména pak členům Vlády ČR, poslancům a senátorům Parlamentu ČR, pracovníkům Ministerstva obrany ČR, představitelům Generálního štábu AČR, členům Vojenské kanceláře prezidenta ČR a vojenským útvarům a zařízením resortu MO za účinnou spolupráci a poskytnutí podpory.
- Usnesení bylo schváleno delegáty sněmu dne 18. února 2023.

Ověřovatelé zápisu:

br. Pavel Budinský
ses. Eva Armeanová
br. Bohuslav Bubník

Předseda ČsOL

Titul	Příjmení	Jméno	Telefon	E-mail
MUDr.	Budinský	Pavel	734 315 640	budinsky@csol.cz

Místopředsedové ČsOL

Titul	Příjmení	Jméno	Telefon	E-mail
Ing.	Pilvousek	Tomáš	734 315 640	sekretariat@csol.cz
Ing.	Beke	Viliam	734 315 640	sekretariat@csol.cz

Ústřední revizní komise ČsOL

Titul	Příjmení	Jméno	Telefon	E-mail
	Markup	Emil	602 302 229	e.markup@atlas.cz

Rozhodčí rada ČsOL

Titul	Příjmení	Jméno	Telefon	E-mail
Ing.	Tomášek	Alfons	603 777 227	tomasekal@seznam.cz

Předsednictvo republikového výboru ČsOL

Titul	Příjmení	Jméno	E-mail
Mgr.	Armeanová	Eva	earmean@atlas.cz
Ing.	Bobek	František	bobekfr@seznam.cz
	Bubník	Bohuslav	BBubnik@seznam.cz
	Ditrichová	Alena	ala.ditrich@seznam.cz
	Charfreitag	Jiří	charfreitag@csol.cz
	Ludvík	Karel	karel.ludvik65@gmail.com
Ing.	Mojžíš	Milan	mojzismilan@seznam.cz
Ing.	Paleček	Ladislav	ladislav_palecek@email.cz
	Plescher	Jindřich	j.plescher@seznam.cz
	Plesník	Vojtěch	VojtechPlesnik@seznam.cz
	Říha	Petr	riha.sbc@gmail.com
Ing.	Zavadil	Václav	takjeto@seznam.cz

Místopředsedové ČsOL

Titul	Příjmení	Jméno	Funkce	Telefon	E-mail
Ing.	Mojžíš	Milan	Řídící tajemník	734 315 600	mojzis@csol.cz
	Filip	Jiří	Organizační tajemník	734 315 634	tajemnik@csol.cz
	Tolarová	Marcela	Asistentka Sekretariátu ČsOL	734 315 640	sekretariat@csol.cz
	Kruchok	Xenia	Dotace MO, měst a obcí	778 887 703	dotace@csol.cz
	Charfreitag	Jiří	Vedoucí Muzea čs. legií a projektu Legiovlak	734 851 530	charfreitag@csol.cz
	Palová	Zuzana	Nadační fond ČsOL	734 315 609	palova@csol.cz
Ing.	Šinkovec	Viktor	Vedoucí projektu PoVV	731 503 750	vedoucipopvv@csol.cz
	Dvořáková	Jana	Projekt Péče o válečné veterány	605 882 328	projektpovv@csol.cz
	Borovička	Miloš	Tiskový mluvčí	602 519 828	borovicka@csol.cz
	Tolar	Petr	Koordinátor přednáškové činnosti, koordinátor putovních výstav	734 315 642	tolar@csol.cz
Mgr.	Rak	Michal	Koordinátor publikační činnosti	778 727 304	rak@csol.cz
Mgr.	Křišťan	Vlastimil	Informace o legionářích (databáze)	778 401 899	legionari@csol.cz
Ing.	Bobek	František	Vedoucí projektů Zámeček a Mládež	734 315 626	bobek@csol.cz

32. výročí nasazení československých vojáků v Pouštní bouři

text MO ČR

foto MO ČR; ses. Marcela Tolarová a br. Stanislav Pitr

Před 32 lety byla zahájena operace Pouštní bouře, nejrozsáhlejší vojenská akce od konce 2. světové války. V koalici tří desítek států v čele s USA se do ní zapojili také čs. vojáci. S přímými účastníky těchto bojů, které byly součástí Války v Perském zálivu, se dne 27. ledna setkala ministryně obrany Jana Černochová a představitelé Armády ČR.

Válku v Zálivu vyvolal Irák, který v srpnu 1990 vpadl do Kuvajtu a obsadil ho. Spojenecká koalice v čele s USA irácké okupanty z Kuvajtu následující rok v únoru vyhnala. Tehdejší Československo na místo vyslalo samostatný protichemický prapor, jehož velitelem byl plukovník Ján Való. Jednotku na počátku tvořilo přes 160 dobrovolníků, nakonec se počet vyšplhal na dvě stovky mužů. Na starosti měli kromě jiného chemický a radiační průzkum ve prospěch saúdsko-arabských sil.

ZCELA NOVÁ ZKUŠENOST

Operace Pouštní štít (2. srpna 1990–17. ledna 1991) a Pouštní bouře (17. ledna 1991–28. února 1991) byla prvním nasazením československých vojáků po roce 1989. „Pro naše vojáky to byla nová a unikátní příležitost spolupracovat se spojenci ze západních zemí. Sbírali zkušenosti, které pak předávali doma,“ podotkla v projevu ministryně obrany Jana Černochová.

Armáda měla na výběr a přípravu dobrovolníků jen několik týdnů, což Ján Való označil za „šibeniční termín“. „Když si uvědomíme, že v druhé polovině září Federální shromáždění odsouhlasilo vyslání jednotky a v listopadu už jsme byli připraveni, znamenalo to pro nás někdy i dvacetihodinový pracovní den,“ upozornil tehdejší velitel praporu.

O přípravu jednotky i plnění úkolů v místě se prý živě zájmal tehdejší československý prezident Václav Havel, který měl velký zájem na vyslání jednotky. „Jednak chtěl, aby se naše armáda začala zapojovat do akcí ve prospěch svobody a demokracie společně s armádami jiných demokratických států. Šlo také podle jeho slov o okupaci malého státu agresivním sousedem, což nám připomínalo naši nedávnou historii,“ připomněl Való.

NEDÝCHATELNÝ VZDUCH NA DLOUHÉ TÝDNY

Čechoslováci operovali v severní oblasti Saúdské Arábie, základní tábor si postavili asi 60 km od hranic s Kuvajtem. Podmínky byly drsné a zdraví nebezpečné. „Naším úkolem bylo chránit prvosledové saúdskoarabské brigády. Jednotka překročila hranice Kuvajtu, překonala známou Saddámovu linii minových polí a zátarasů a skončila poblíž hlavního města. V průběhu okupace irácká armáda poškodila 75 procent ropných vrtů a zamořila až 600 km² kuvajtského území. Při ustupování pak tuto ropu nechal Saddám Husajn zapálit. Byl to válečný zločin a obrovská ekologická katastrofa. Všichni lidé, kteří se v tomto prostoru pohybovali, dýchali zamořený vzduch prosycený karcinogeny a hořící ropou. Čs. jednotka v tomto nedýchatelném prostředí setrvala až do května,“ upozornil Való.

Válka v Perském zálivu skončila na konci února 1991. Tehdejší prezident USA vyslovil uznání všem vojákům, kteří se na osvobození Kuvajtu podíleli: „Toto je vítězství celého lidstva, vítězství vlády zákona a vítězství toho, co je správné,“ prohlásil tehdy George Bush.

Bohužel ani po tomto konfliktu nenastal podle ministryně obrany věčný mír, o kterém mnozí snili a který si všichni přeje me i teď. „Loni v únoru přišlo definitivní probuzení, které nám

ukazuje, že svět není bezpečné místo a my budeme vždy potřebovat odvážné muže a ženy, kteří budou bránit naši bezpečnost i hodnoty,“ konstatovala Jana Černochová. ■

Za Československou obec legionářskou je třeba ocenit, že bylo toto setkání uskutečněno a je na místě poděkovat za účast i 1. místopředsedovi Senátu Parlamentu ČR panu Jiřímu Drahošovi a 1. místopředsedkyni Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR paní Věře Kovářové, jejichž přítomnost a pronesené projevy rovněž zdůraznili výjimečnost shromáždění. Pro naši organizaci byla důležitá slova pana plk. Jána Való, v nichž se při svém projevu obrátil k přítomnému předsedovi ČsOL br. Pavlu Budinskému a ocenil jeho více než třicetiletou práci ve prospěch válečných veteránů. Od velitele naší první novodobé zahraniční mise je to bezesporu veliká čest pro celou ČsOL.

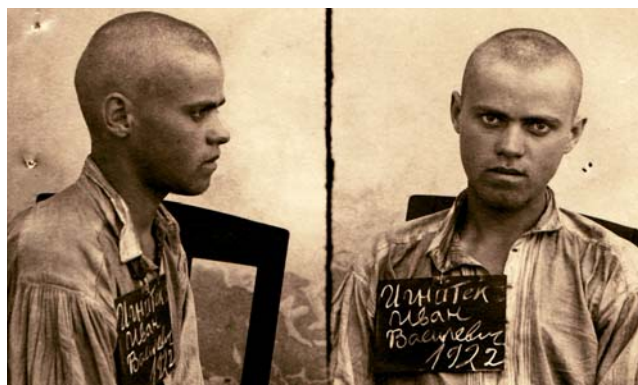
Bratr Jan Ihnatík oslavil 101 let

text a foto ses. Jana Příbylová

Dne 1. března 2023 oslavil neuvěřitelných 101 let dlouholetý člen Jednoty Československé obce legionářské v Havířově, kamarád, veterán druhé světové války a vzácný člověk – bratr plukovník v. v. Jan Ihnatík.

Bratr Jan Ihnatík se narodil 1. března 1922 v obci Poroškovo na Podkarpatské Rusi v rodině drobných rolníků. Obecnou školu absolvoval v Poroškově, pak dva roky studia na střední stavební škole v obci Tuří Remety. Současně se studiem také stále se svými sourozenci vypomáhal rodičům s jejich malým hospodářstvím.

Po maďarské okupaci zbývající části Podkarpatské Rusi v březnu 1939 se musel, stejně jako jeho další vrstevníci, dostavit na výcvik do maďarských oddílů předvojenské přípravy Levente. Pod vlivem místních komunistů, kteří mezi rusínskou mládeží šířili zvěsti o „sovětském ráji na zemi“, a rovněž vzhledem k hrozbě branné povinnosti v maďarské armádě, se rozhodl počátkem roku 1940 ještě se dvěma přáteli utéct ilegální cestou do Sovětského svazu. Krátce po překonání hranic ale byli zatčeni sovětskými pohraničníky a převezeni do sběrného tábora ve Skolje, kde se v tu dobu tísnilo již několik desítek uprchlíků. Protože již prostory místního provizorního tábora nestačily pojmout všechny utečence, převezli po čase velkou část vězňů do věznice ve Stryji, kde probíhaly hlavní výslechy NKVD. Z podobných důvodů pak následovaly jejich deportace přes vězení v Umani a až do Starobělsku, kde byli vězni v „rychlých procesech“ odsuzováni k tvrdým trestům. Také Jan Ihnatík byl za ilegální přechod hranic odsouzen k obvyklému trestu: 3 roky nápravně-pracovních táborů. Začátkem roku 1941 jej pak s dalšími vězni deportovali na sever Ruska, konkrétně do jednoho z pracovních lágrů u města Uchta. Vězni zde vykonávali rozličné práce – stavěli základy domů v lágru, káceli stromy v okolních lesích, vypomáhali při senosečích atd. Po několika měsících ale měli být vybráni vězni (většinou Poláci a Rusíni)

deportováni do lágrů na severu. Tehdy měl Jan Ihnatík štěstí: v táboře se totiž seznámil s lágrovým lékařem, který mu pomohl předstírat úraz, čímž se tomuto obávanému transportu vyhnul. Navíc byl z rozhodnutí táborového vedení umístěn na výpomocnou práci do nedalekého učňovského řemeslnického střediska. Zde se také dostal k větším porcím stravy, takže znovu mohl přibrat na váze. V této výhodné pozici nakonec setrval až do svého propuštění na začátku roku 1943.

U československé vojenské jednotky v Buzuluku byl pak prezentován 13. února 1943. Po základním výcviku absolvoval poddůstojnickou školu a následně dělostřelecké učiliště v Irbitu. V dalším průběhu války se pak jako příslušník dělostřeleckého pluku 1. československého armádního sboru v SSSR zúčastnil celého tažení na východní frontě a podílel se na osvobození Československa. Během bojů byl několikrát zraněn. Byl přímý účastník Dukelské i Jaselské operace. Jeho bojová cesta skončila při osvobození Břestu na Přerovsku v květnu 1945. I po válce zůstal v československé armádě a až do důchodu působil v mnoha vojenských útvarů především na Moravě.

U příležitosti 75 let od konce války byl ministrem obrany Lubomírem Metnarem spolu s dalšími veterány oceněn čestným pamětním odznakem. Do dnešních dnů je bratr Ihnatík aktivní, rád se věnuje zahrádce a účastní se jako čestný předseda, pokud zdraví dovolí, i schůzí Jednoty Československé obce legionářské v Havířově a návštěv pietních míst.

Vážený bratře, Jene, přejeme Ti do dalších let zdraví, veselou mysl, a děkujeme Ti za léta přátelství a možnost být v tvé přítomnosti. ■

Setkání příslušníků polní chirurgické nemocnice

Po 29 letech se sešli váleční veteráni z první mise UNPROFOR, kteří nastoupili v roce 1994 do polní chirurgické nemocnice v Kníně, tehdy v Srbské krajině. Setkání se uskutečnilo v sídle Československé obce legionářské, ve Velkém sále hotelu Legie v Praze, kde nás přivítal předseda ČsOL br. Pavel Budinský.

Nechyběly ani slzy radosti, ale i smutku, protože již nás opustili čtyři váleční veteráni z našich řad, se kterými jsme

spolupracovali a na které bylo za každé situace vždy spolehnoutí. Vzpomněli jsme na plukovníka MUDr. Jiřího Kněžka, kapitánku Editu Krčílkovou, štábní praporčici Dobromilu Lhotkovou a na nadrotmistra Josefa Hyhlíka, který nás ze vzpomínaných opustil zcela nedávno – v létě loňského roku.

Je pěkné se setkat a společně vzpomenout téměř po třech desítkách let na dobu strávenou na misi, která je trvale v naší paměti. ■

Válečný veterán br. Pavel Bednár oslavil 97 let

br. Antonín Zgažar
předseda Jednoty ČsOL v Bruntále

Vsobotu 4. března 2023 se dožil 97 let válečný veterán bratr Pavel Bednár. K narozeninám mu přišli poblahopřát zástupci Jednoty Československé obce legionářské v Bruntále a krajský koordinátor projektu Péče o válečné veterány. Předali mu kytičku a dárkové balíčky.

Bratr Pavel Bednár se narodil 4. března 1926 v obci Nová Lehota v pohoří Považského Inovce na Slovensku jako osmý z jedenácti dětí. Rodina žila v Kopanici Dolina, jejíž okolí se po Slovenském národním povstání v roce 1944 stalo útočištěm početné partyzánské brigády Sněžinskij. Kopanice Dolina byla také úkrytem pro mnoho židovských rodin. Bez pomoci obyvatel osady by tito lidé nepřežili. I rodina Pavla Bednára ukrývala židovské děvče Marii. Tehdy osmnáctiletý Pavel se stal nejen spojkou partyzánů, ale také židovským rodinám tajně vozil peníze a potřebné věci. Ke konci války Bednárovi v domě ještě ukryli českého partyzána Bedřicha Königa. Po osvobození odešel Pavel Bednár na Moravu, kde ve Staré Vsi na Rýmařovsku našel Bedřicha Königa, který tam pracoval jako národní správce v obchodě. Pavel se u něj vyučil obchodním příručím a po vystředání několika zaměstnání

se vrátil do obchodu ve Staré Vsi, kde pracoval až do penze. Dnes žije v domově seniorů v Dolní Moravici a na svůj věk se těší dobrému zdraví. ■

Vojáci 6. čs. stř. pluku před nasazením do bojů u Bachmače

Z archivu
Vojenského ústavu
br. Milan Mojžíš a br. Michal Rak
foto VÚA-VHA

Výročí bojů u Bachmače

V březnu 1918 svedli čs. legionáři urputné boje s německými jednotkami o železniční uzel Bachmač, přes který potřebovali projet cestou na východ. Letos od této události uplynulo již 105 let.

Po bolševické revoluci vypukl na území Ruského impéria chaos. Čs. jednotky se v té době nacházely na Ukrajině, která začala usilovat o samostatnost. V únoru 1918 se proto dohodla s Němci na příměří a požádala je o vojenskou pomoc. Centrální mocnosti tak zahájily operaci Faustschlag, jejímž cílem bylo vypudit bolševiky z Ukrajiny a zároveň je přimět k přijetí podmínek míru, o kterých se jednalo v Brestu Litevském. Čechoslováci se tak ocitli ve velkém nebezpečí. Pokud by padli do německého zajetí, čekal by je trest smrti za vlastizradu. Zahájili tak ústup na východ.

Koncem února byla vzdálenost mezi ustupujícími Čechoslováky a postupujícími Němci místy jen 45 km a 25. února dokonce došlo ke srážce u Korostyševa. Kyjeva se podařilo jednotkám I. čs. střelecké divize dosáhnout 1. března a za drobných přestřelk do druhého dne překročily Dněpr a pokračovaly do stanic Priluky a Ičina, kde měly nastupovat do vlaků. Na východ od Dněpru byla rozmístěna II. čs. stř. divize, která dostala za úkol zabezpečit evakuaci sboru do Ruska, a tak zrekvírovala množství vagonů a lokomotiv, které by jinak stejně padly do rukou Němců. Jelikož byl ale postup německých sil velice rychlý a hrozilo obklíčení čs. sboru, bylo nutno ubránit významný dopravní

**Kpt. Eduard Kadlec (1880–1960),
zástupce velitele 7. čs. stř. pluku.**

**Jedna z hlavních postav
bachmačské operace a budoucí
čs. generál**

uzel Bachmač s okolím, dokud jím neprojedou všechny čs. vlaky.

První čs. vojáci do Bachmače dorazili 4. března, následujícího dne ho začali obsazovat muži III. praporu 6. čs. stř. pluku pod vedením kpt. Krejčího, které záhy doplnili muži 7. čs. stř. pluku kpt. Kadlece. Ten pak začal zajišťovat severní přístupy od řeky Desny. Zde byly 8. března svedeny první boje, přičemž ten nejtvrdší pak 10. března o stanici Doč. Přístupy od západu hájili muži 6. čs. stř. pluku, muži 4. čs. stř. pluku působili tam, kde bylo právě potřeba, přičemž obranu vyztužovaly jednotky, které Bachmačem právě projížděly. Jednalo se zejména o 1. čs. náhradní pluk, 5. čs. stř. pluk, ale též dělostřelce a různé technické oddíly. Do bojů se úspěšně zapojili také čs. hudebníci.

Čechoslováci i s pomocí improvizovaných obrněných vlaků bránili Bachmač proti německé 91. a 224. pěší divizi postupující ke stanicím Česnokovka a Doč

ve směru na sever na Gomel a ke stanicím Pěšky, Plisky a Kruty východním směrem na Kyjev. Čechoslováci ústupem bojem, taktickými protiútoky, jednáním a lokálním příměří zdržovali nepřátelský postup a za cenu 48 padlých, 13 zemřelých, 2 zajatých, 22 nezvěstných a více jak 200 raněných ubránili důležité pozice a umožnili ústup zbylých jednotek Čs. armádního sboru

Nádraží Bachmač-Libavské po příjezdu prvních čs. jednotek. Poklidná atmosféra je jen zdánlivá – již byly vyslány silné hlídky na sever i na západ, odkud se očekával nápor Němců.

z Ukrajiny. Jako poslední odjel o půlnoci z 13. na 14. března z Bachmače ešalon III. prapor 4. čs. stř. pluku.

Boje u Bachmače se nevyznačují obzvláštní čistotou provedení bojových operací z čs. strany. Význam této bitvy nespočívá ve výhře nebo prohře, ale v tom, že se Čs. armádnímu sboru podařilo odpoutat od Němců a ustoupit do hloubi Ruska. I proto jsou tyto boje posuzovány různě na základě pohledu vojsk, která se těchto bojů zúčastnila.

Z hlediska Němců se jednalo o těžce vybojované vítězství, z hlediska sovětské Ukrajiny prohru a následnou ztrátu rozsáhlých území. Z našeho hlediska byly boje u Bachmače pouhou operací zadního voje, jejímž účelem bylo udržet zdejší železniční uzel jen do úplného odjezdu našich vojenských transportů. To se podařilo zabezpečit především jednotkami II. čs. stř. divize. Ještě před odjezdem z Ukrajiny tak prošly bojovým křtem téměř všechny nové jednotky Čs. armádního sboru a nabyly vlastní válečné zkušenosti. Jednotky II. čs. střelecké divize potvrdily svůj výcvik a v bojích předvedly „starým“ plukům I. čs. stř. divize, že jsou připraveny se obětovat za životy svých druhů. Toto krví potvrzené ujištění o jednotnosti celého armádního sboru bylo velmi důležité pro morální stav legionářského vojska v nadcházejících bojích s bolševiky, neboť rozptýlilo obavy o ideové pevnosti nových dobrovolců.

Ranění z bojů u Bachmače jsou evakuováni do bezpečí

Pohřeb prvních padlých vojáků 6. čs. stř. pluku po bojích s Němci u Bachmače

U Bachmače se poprvé v legiích zapojili do bojů důstojníci, kteří vstoupili do jednotek se svými rakousko-uherskými hodnostmi, což přinášelo v počátcích mnoho kritiky od těch, kteří začínali jako prostí střelci a své hodnosti si vysloužili svými schopnostmi při rozvědkách. Kapitán Kadlec, kpt. Krejčí, kpt. Kroutil, por. Mézl, por. Homola a mnoho dalších prokázali, že si své hodnosti zaslouží a získali si zde potřebnou autoritu do budoucích bojů s bolševiky. V bojích se též osvědčili ruští důstojníci plk. Červinka a především pplk. Ušakov, kteří nadále spojili svůj osud s čs. vojskem.

Zodpovědnou a neméně důležitou činností se stala i organizační práce II. čs. stř. divize, která spočívala v řízení dopravy a především zajišťování potřebných vlakových souprav. Rekvizicemi zajistil 6. a 7. čs. stř. pluk přes 50 lokomotiv, více než 1 300 vagónů a potřebné množství uhlí. Tento vozový park se v následujících letech rozšířil až na 11 000 vozů v 259 ešalonech.

Z Ukrajiny odjížděl sbor disciplinovaně a organizovaně. Jednotky nebyly rozbity, ale naopak se jim při ústupu podařilo zachránit z opuštěných ruských skladů mnoho válečného materiálu, zásob a místy i potravin, což bylo využito v následujícím období. Československý armádní sbor opouštěl bachmačské válčiště vnitřně jednotněji, zocelený a obohacen bojovými zkušenostmi. Stinnou stránkou operačního úspěchu byly ovšem bolestné ztráty bezmála 300 mužů, z nichž téměř třetina (85) připadá na mrtvé a nezvěštné. ■

Pocta statečným od Sokolova na náměstí Míru

text bři. Petr Tolar a Jiří Filip
foto Klára Myšítek Polívková

Dne 8. března, v den výročí boje o Sokolovo, se konala na náměstí Míru v Praze akce pro veřejnost s názvem Pocta statečným – vzpomínka na první boj 1. československého samostatného praporu. Událost určenou zvláště pro školní mládež pořádala Československá obec legionářská ve spolupráci s Městskou částí Praha 2, Ministerstvem obrany ČR, Vojenským historickým ústavem Praha, Sokolovo, o. p. s., KVH Zlín a dalšími členy klubů vojenské historie zapojených do spolku 4. prapor úderný, a také s příslušníky roty Aktivní zálohy Armády ČR Středočeský kraj.

Od devíti hodin přicházely na náměstí Míru zástupy školáků ze základních škol z Prahy 2, aby si rozšířily povědomí o bojovém vystoupení československých vojáků u Sokolova, na které se během standardních hodin dějepisu tolik prostoru nedostává.

Žáci byli po příchodu krátce seznámeni s dobovými okolnostmi a také s tím, jak byli Čechoslováci bojující u Sokolova vybaveni směsicí vojenského vybavení britského a sovětského původu. Na to navázalo seznámení se současným vybavením

pokračatelů hrdinů od Sokolova, tedy vojáky Armády ČR, v podání středočeských záložáků. Po výkladu obdrželi žáci pracovní listy, které měli vypracovat na základě toho, co již zaslechli, nebo co zjistili během prohlídky stanovišť na náměstí Míru. Ze správně vyplněných listů pak byly vylosovány tři za každou zúčastněnou třídu. Vylosovaní pak obdrželi dárky od ČsOL a VOP Praha. Něco tematického si však na památku mohli odnést všichni. Ve stánku ČsOL si mohli vyplnit legitimaci příslušníka československé vojenské jednotky v Sovětském svazu a vyrobit si vlastní identifikační známku s vyraženým československým lvem. Celkově se do edukačního programu

mezi devátou dopoledne a jednou odpoledne zapojilo okolo 250 žáků z prvních i druhých stupňů základních škol.

S přibývajícím časem se mezi školáky přidávalo stále více dospělých, které taky zaujal nezvyklý program. Na dlažbě náměstí byly stánky ČsOL, AČR i AZ AČR, Odboru pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany, Komunitního centra pro válečné veterány Praha, pódium pro řečníky a komentované ukázky, venkovní panelová výstava připravená právě k 80. výročí bojů u Sokolova, a na travnaté ploše vrostlo pole 119 dřevěných křížů jako vzpomínka na oběti nasazení 1. československého samostatného praporu na frontě

u Charkova v březnu 1943. Tyto vojáky pak formou živé historie připomínali členové klubů vojenské historie v historických stejnokrojích – v kombinaci britské a sovětské výstroje a výzbroje – a doplňovali vystavené sovětské kanóny ráže 47 mm a 76 mm ze sbírek Vojenského technického muzea v Lešanech. Současná armádní technika byla zastoupena vozidlem Tatra 815-7 PRAM s minometem ráže 120 mm, terénním vozem Hilux a sanitním vozem Iveco.

Ve dvě hodiny odpoledne byla uspořádána slavnostní část programu, na jejímž počátku pozval plk. v z. Eduard Stehlík, ředitel Památníku Lidice, hosty vzpomínkového setkání. Poté, co

nastoupila čestná stráž vojáků Posádkového velitelství Praha se státní vlajkou, promluvil k přítomným jménem AČR plk. gšt. Roman Tkačík, ředitel Krajského vojenského velitelství Praha. Jako další vystoupil za Městskou část Praha 2 pan místostarosta Jan Korseska. Oba jmenovaní vyzdvihli význam připomínacího boje o Sokolovo a odkazu příslušníků naší jednotky.

Slova se následně ujal předseda ČsOL br. plk. v. v. Pavel Budinský, který řekl: „Dovolte mi, abych poděkoval za to, že se podařilo společnými silami uspořádat tento vzpomínkový den na hrdinné muže a ženy od Sokolova, kteří před 80 lety nasazovali své životy v boji s armádou nacistického Německa. Zvláště mě těší, že od dopoledních hodin tuto akci navštívily již stovky dětí, které se zapojily do programu

pro školy. Za spolupráci zvláště děkuji Městské části Praha 2, Ministerstvu obrany ČR, Vojenskému historickému ústavu Praha, dále Sokolovo o.p.s. a všem nadšencům do vojenské historie, klubům vojenské historie a bratrům a sestrám z naší organizace.“

Na pódium byl poté pozván br. Michal Rak, aby představil panelovou výstavu o boji o Sokolovo. Výstava s bohatým obrazovým materiálem, která byla na náměstí Míru k vidění v průběhu března, seznamovala veřejnost se známými informacemi, ale i těmi, které byly nově získány v archivech. Důležitým bodem z celého vystoupení bylo představení knihy Sokolovo – Nezapomenutí hrdinové, která byla symbolicky pokřtěna a následně představena hlavními autory

Milanem Kopeckým, Filipem Kachlem a řídícím tajemníkem ČsOL br. Milanem Mojžíšem. Zazněla tak rovněž vzpomínka na Miroslava Brože, z jehož celoživotní badatelské a publikační práce výsledná podoba knihy významně čerpá.

Na závěr proběhl pietní akt v dolní části náměstí, kde byly v den výročí osazeny symbolické kříže se jmény příslušníků 1. československého samostatného praporu, kteří padli v průběhu nasazení během března 1943 na frontě u Charkova. Přítomné delegace i další účastníci položili ke křížům květinové dary a zapálili u nich svíčky.

Pietou skončily oficiality a další program byl věnován připomínání vojenské historie komentovanými ukázkami, které představily několik podob našich vojáků při jejich prvním

bojovém nasazení na východní frontě druhé světové války. Ani velmi chladné počasí a slabý déšť neodradil diváky a posluchače, z nichž někteří pak mohli své dotazy rozebírat s přítomnými členy klubů vojenské historie a ČsOL. Představeno bylo vybavení řadových střelců ze samočinných pušek, automatů, dvoučlenné obsluhy protitankové pušky a pochopitelně také zdravotnic, které svůj život v bojích o Sokolovo riskovaly po boku ostatních vojáků, a rovněž se vyznamenaly hrdinskými skutky. K prvnímu bojovému nasazení žen v historii československé armády došlo příznačně 8. března 1943, tedy na Mezinárodní den žen. Statečným ženám i mužům 1. československého samostatného praporu v SSSR byl v plné účtě věnován celý 8. březen 2023. ■

Setkání u příležitosti vydání nové knihy o Sokolovu

text br. Michal Rak
foto ses. Zuzana Palová
a Jan Schejbal

U příležitosti 80. výročí bojů o Sokolovo a vydání výpravné dvojdielné publikace o této zásadní dějinné epizodě naší vojenské historie se večer 8. března odehrálo ve Velkém sále hotelu Legie neformální setkání pozvaných hostů, vedení ČsOL a autorského týmu publikace. Událost se stala o to významnější, že ji svou přítomností zaštitila ministryně obrany ČR paní Jana Černochová.

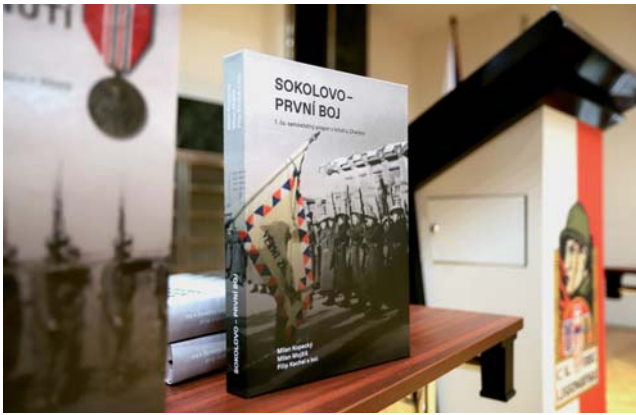
Mezi dalšími hosty byli přítomni ředitel Generální inspekce bezpečnostních sborů brig. gen. Radim Dragoun, ředitel VHÚ Praha brig. gen. Aleš Křížek, ředitel Odboru pro válečné veterány a válečné hroby plk. Robert Speychal, ředitel Památníku Lidice plk. v. z. Eduard Stehlík, předseda Společnosti Ludvíka

Svobody pan Miroslav Klusák a předseda Sokolovo, o. p. s., pan Martin Žour.

Po přivítání všech přítomných hostů byla o úvodní slovo požádána ministryně obrany ČR paní Jana Černochová. Ta přítomným sdělila, že slíbila oslavení 80. výročí bitvy přímo v Sokolovu a že tak také učinila. Společně s plk. Robertem Speychalem a Martinem Žourem podnikla cestu po válkou zkoušené Ukrajině, ze které se vrátila několik dní před výročím. Navštívili Charkov, kde Němci zavraždili zraněné sovětské a československé vojáky, a hlavně samotné Sokolovo, kde uctili památku našich padlých vojáků. Zahájili také jednání s místní samosprávou ohledně nutné rekonstrukce a celkové přestavbě památníku a obnově expozice ve zdejších muzeu.

Navštívili také místa bojů čs. vojáků v okolí Sokolova a bývalé velitelství plk. Svobody, které se nacházelo mezi nedalekými obcemi Mirgorod a Arťuchovka. V jednom ze zde stále dochovaných druhoválečných zákopů byla nabrána prst, kterou paní ministryně Jana Černochová na závěr své řeči předala řediteli VHÚ Praha brig. gen. Aleši Knížkovi a předsedovi ČsOL bratru Pavlu Budinskému.

Následně se slova ujal ředitel Odboru pro válečné veterány a válečné hroby plk. Robert Speychal, který mluvil o návštěvě míst bojů z prvních dnů ruské agrese, zejména v okolí Kyjeva, včetně dnes již světoznámé Buči. Také na těchto místech delegace vzdala čest obětem bojů. Předseda Sokolovo, o. p. s., pan Martin Žour se poté podělil o své dlouholeté zkušenosti s vyhledáváním, obnovu a péčí o pietní místa spojená s čs. vojáky v Sokolově.

Následovalo představení nových knih. První s názvem Sokolovo – První boj se zabývá, jak již název napovídá, veškerými událostmi ohledně úvodního nasazení 1. čs. samostatného praporu na východní frontě, druhá, Sokolovo – Nezapomenutí hrdinové, je pak lexikonem všech čs. účastníků tohoto střetu. Dílo představili hlavní autoři Milan Kopecký, Milan Mojžíš a Filip Kachel. Přiblížili samotný střet, hlavně však nové informace, které se podařilo získat výzkumem v českých, slovenských, ukrajinských, ruských a německých archivech, díky čemuž se podařilo doložit nasazení německých tanků a určit útočící jednotky. Medailonky čs. účastníků, které vycházejí z několikaleté práce Miroslava Brože, byly výrazně rozšířeny a doplněny, přičemž došlo i ke statistickému zhodnocení, které vyvrací mnoho mýtů a nepravd. Přes 75% z nich má již i portrétní fotografii.

Následovala krátká diskuze, po které paní ministryně setkání opustila, před odchodem ale ještě autorskému kolektivu poděkovala za významný počín k poznání čs. historie, popřála knize mnoho spokojených čtenářů a do jednoho z výtisků napsala své věnování. Na závěr předala autorům svou pamětní minci.

Po krátké přestávce následovala neformální diskuze nad tématem bojů u Sokolova. Na jejím zahájení obdrželi Milan Kopecký a Filip Kachel z rukou předsedy ČsOL Pavla Budinského Pamětní medaili „100 let ČsOL“ za jejich dlouholeté bádání na poli čs. vojenských dějin a spolupráci s ČsOL na mnoha projektech připomínajících statečnost čs. vojáků. Autoři poté opět poděkovali velké řadě spolupracovníků, mnoha badatelům, historikům a členům ČsOL, kteří s prací na knize pomohli. Ať již poskytnutím informací, fotografií či dokumentů, či napsáním dílčích kapitol o různých aspektech „Sokolova“.

Setkání v hotelu Legie tak učinilo důstojnou tečku za celým dnem, během kterého bylo připomínáno 80. výročí bojů o Sokolovo. ■

Konference k 80. výročí bojů o Sokolovo

text br. Jiří Filip

foto ses. Jitka Krňanská a br. Jiří Skála

Ve čtvrtek 9. března se v Hlavním sále Ministerstva obrany ČR Na Valech odehrála konference tematicky věnovaná bojům o Sokolovo před 80 lety. Setkání odborné veřejnosti pořádala Společnost Ludvíka Svobody ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR, Československou obcí legionářskou a Sokolovo, o. p. s.

Konference, která probíhala po celý den, byla zahájena v dopoledních hodinách slavnostním příchodem čestného předsednictva a nastoupení stráže státní vlajky. Účastníci následně vyslechli státní hymny Slovenské a České republiky. S úvodním projevem vystoupil předseda Společnosti Ludvíka Svobody pan Miroslav Klusák. Na závěr svého projevu vyzval přítomné, aby povstali a minutou ticha uctili památku padlých. Po něm se slova ujal ředitel Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO pan plk. Robert Speychal, který přítomné seznámil nejen s péčí o válečné hroby, ale

informoval přítomné o nedávné cestě paní ministryně obrany Jany Černochové do míst bojů o Sokolovo. Slavnostní zahájení bylo ukončeno odchodem čestné stráže státní vlajky.

Pod vedením pana Klusáka pak do pozdních odpoledních hodin probíhala konference, v jejímž průběhu zazněla celá řada zajímavých příspěvků. S popisem boje u Sokolova na úvod vystoupili hlavní autoři (Mojžíš, Kopecký, Kachel) nové dvojdielné publikace, které věnujeme i následující stranu. Další příspěvky byly věnovány péči o čs. válečné hroby a památníky na Ukrajině a související problematice, kterou v současnosti řeší Ministerstvo obrany ČR. Profesor Univerzity obrany František Hanzlík vystoupil s příspěvkem „Komunisté v Buzuluku“ a oranské skupině se věnoval historik VHÚ Praha Jindřich Marek, mezi dalšími vystoupil i slovenský vojenský historik doc. Jozef Bystrycký. Pro účastníky, kteří zaplnili Hlavní sál MO, tak organizátoři a přednášející připravili velmi zajímavý program tematické konference. ■

Anotace nové knihy

Sokolovo – První boj a Sokolovo – Nezapomenutí hrdinové, dvojknihy o prvním bojovém vystoupení čs. vojáků na východní frontě.

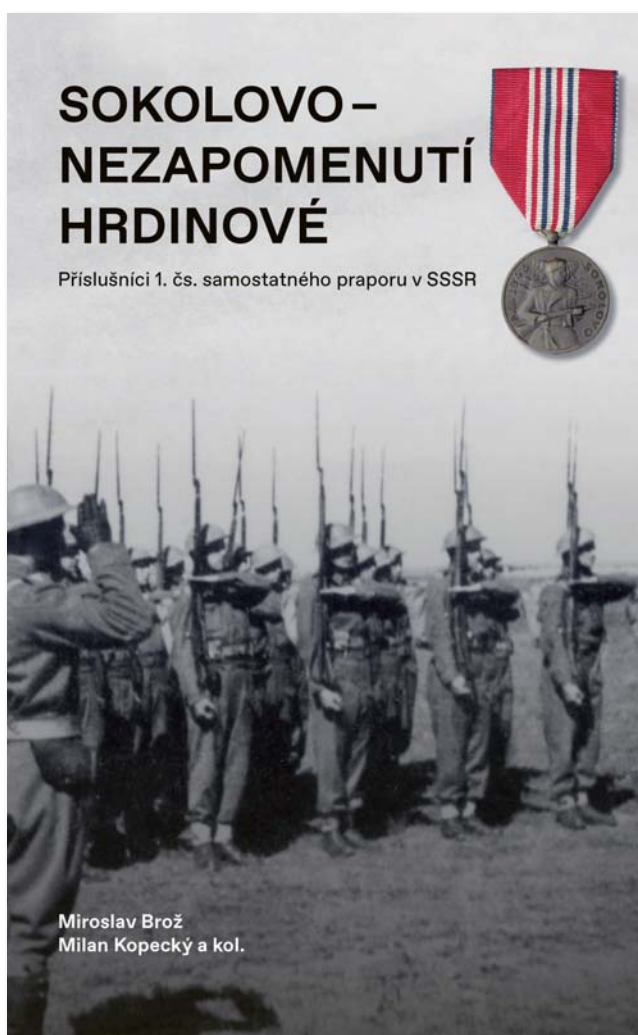
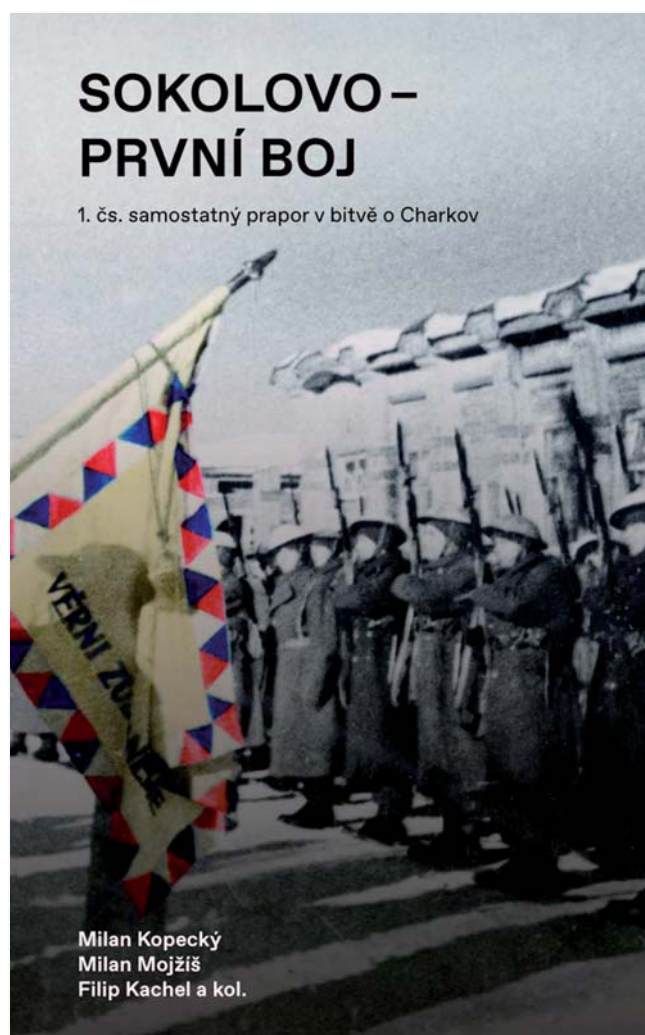
Letos v březnu uplynulo 80 let od prvního boje vojáků 1. čs. samostatného praporu pod velením plukovníka Ludvíka Svobody u ukrajinské vesnice Sokolovo. Zároveň byl tento boj i bojem nejobtížnějším, protože Čechoslováci zde statečně vzdorovali několikanásobné přesile tvořené dvěma bojovými skupinami německé 6. tankové divize, vybavené středními a plamenometnými tanky, útočnými děly, obrněnými transportéry a mnoha kusy dělostřelectva. Přesto svůj úkol se ctí splnili. Odkaz Sokolova, včetně smrti velitele obrany nadporučíka Otakara Jaroše, byl však po roce 1948 uzurpován komunistickou propagandou, která ho velice pokřivila, což mělo po roce 1989 za následek až příkré odmítání a potlačení odkazu do pozadí. Po celou dobu se také objevovaly mylné, nepravdivé a často ničím nepodložené informace o boji.

Knihy Sokolovo – První boj tak nabízí zatím nejučenější pohled na tuto událost, přičemž využívá zdrojů z českých, ruských a ve velké míře německých archivů, jež doplňuje vzpomínkami přímých účastníků. Obsahuje stovky dobových i současných fotografií, reprodukcí archivních dokumentů, přehledné mapy a tabulky. Jak napsal přední český vojenský historik Jiří Fidler v úvodu, máme „díky

této knize jeden z prvků naší vojenské tradice zpracován na faktografické úrovni, odpovídající standardům evropské historiografie“.

Boje u Sokolova v březnu 1943 se zúčastnilo téměř tisíc příslušníků 1. čs. samostatného praporu v SSSR. Publikace Sokolovo – Nezapomenutí hrdinové obsahuje nejen životopisný medailonek každého z nich, ale i stovky dobových fotografií a dokumentů, které z podstatné části zatím publikovány. Poskytuje tak pestrý a podrobný obraz o osudech vojáků a důstojníků nejzkušenější a nejslavnější pozemní jednotky čs. vojenského odboje za 2. světové války. Prapor se stal unikátní i tím, že v jeho řadách vyjelo na frontu i 38 žen, poprvé v novodobé čs. vojenské historii.

Knihy jsou především pozoruhodným dílem historika Miroslava Brože (1948–2019), který se tématem Čechoslováků u Sokolova zabýval celoživotně, ale předčasná smrt mu znemožnila vše zdárně uzavřít. Proto rozpracované dílo převzal badatel Milan Kopecký a ve spolupráci s kolektivem Čs. obce legionářské Brožův rukopis nejen dokončil, ale i aktualizoval a značně rozšířil o další poznatky. Součástí knihy jsou také statistické údaje, zpracovávající poválečné osudy příslušníků praporu. ■

Olomoucké připomenutí bitev u Bachmače (1918) a Sokolova (1943)

JEDNOTY ČsOL OLOMOUC 1 „6. čs. střel. pluku HANÁCKÉHO“

V březnu si připomínáme dvě významná výročí našich novodobých vojenských dějin. V prvé řadě se jedná o vystoupení našich legií při obraně železničního uzlu u města Bachmač (1918) a dále také první druhoválečné vystoupení československé armády na východní frontě, tedy boje o Sokolovo (1943).

Zvláště druhá zmíněná událost byla vzhledem ke kulatému výročí vzpomínána na řadě míst naší republiky. Největší akce pak probíhaly ve dnech 8. až 9. března 2023 na náměstí Míru v Praze a při následné konferenci na Ministerstvu obrany Na Valech.

Tato dvě významná střetnutí byla tradičně vzpomenuata také na regionální úrovni. Ve městě Olomouci si bitvu našich legionářů s postupující německou armádou u Bachmače již tradičně připomínají členové Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střel. pluku Hanáckého“, jejíž čestný název odkazuje na jednotku, která se v těchto bojích obzvláště vyznamenala.

V souvislosti s tím dne 10. března proběhla akce s názvem „Bachmač 1918 – Sokolovo 1943“. Zástupci Jednoty ČsOL Olomouc 1 se spolu se zástupci Komunitního centra pro válečné veterány Olomouc účastnili piety u pamětních desek na budově Hanáckých kasáren věnovaným vojákům 6. čs. střeleckého pluku padlých v březnu 1918 u Bachmače a popraveným a umučeným příslušníkům Pěšího pluku 6 z dob nacistické okupace.

Setkání se poté přesunulo do prostor KCVV v Domě armády, kde předseda Jednoty ČsOL Olomouc 1 br. Tomáš Brenza celou akci, a tím i význam bitev u Bachmače a Sokolova, a také Ukrajiny, coby místa vzniku našich moderních vojenských tradic, návštěvníkům přiblížil. Hosté si mohli současně prohlédnout putovní výstavu věnovanou právě okolnostem bitvy u Bachmače, kterou do Olomouce zapůjčilo Ústředí ČsOL.

Následně došlo ke slavnostnímu předání „Medailí 100 let ČsOL“ za dlouhodobou činnost ve prospěch myšlenek Československé obce legionářské. Z rukou br. předsedy toto ocenění dostala nejen dlouholetá členka Jednoty ČsOL Olomouc 1 ses. Miluška Ottová, ale za příkladnou péči o válečné veterány také ředitel Vojenské nemocnice Olomouc plk. gšt. Martin Svoboda. Závěrečná část pak výlučně patřila pouze bitvě u Sokolova.

Bratři Lukáš Honzák a David Báča hostům představili konkrétní souvislosti tohoto střetnutí, jehož osmdesátileté výročí jsme si připomínali, a současně jim odprezentovali celou škálu výstroje a výzbroje, která byla našimi předky u Sokolova v boji s německou přesilou použita.

Následujícího dne poté uniformovaní členové jednoty využili k tomu, aby připomenuli jednoho z mnohých padlých ze sokolovské bitvy. V roce 1912 se v obci Grygov u Olomouce narodil budoucí obránce této ukrajinské vesnice František Valenta. Ve svých třiceti letech byl v Buzuluk odveden do československé armády. V tomto pro nás legendárním městě navíc absolvoval poddůstojnický instruktorský kurz a školu pro důstojníky v záloze. Valentův život se uzavřel dne 8. března 1943 při obraně Sokolova. Členové Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střel. pluku Hanáckého“ si ho pak připomenuli organizovanou vycházkou do místa jeho rodiště. Při té příležitosti navíc navštívili zdejší pomník padlým z let první světové války a také památník místního rodáka a pozdějšího známého československého politika Jana Šrámka. Za poskytnutí fotografií děkujeme Kristýně Krejčí, Lukáši Honzákovi a Tomáši Brenzovi. ■

Pietní akt k 80. výročí smrti Jana Kudliče

JEDNOTA ČsOL V ROKYCANECH

text br. Petr Tolar
foto ses. Hana Marková

V neděli 12. března 2023 se u pomníku obětí světových válek v obci Mokrouše na Plzeňsku sešli asi tři desítky lidí, občanů obce i přespolních, aby si společně vzpomenu na osobnost tamního rodáka Jana Kuliče. Coby příslušník 1. československého samostatného praporu v SSSR se před 80 lety zapojil do bojů u ukrajinského Sokolova a zemřel 11. března 1943 u obce Konstantinovka.

Po legendární obraně Sokolova z 8. března 1943 se československý prapor pokusil dalšího dne večer o protiútok s cílem dobýt obec za řekou Mža zpět. Protiútok byl nakonec sovětským velením odvolán, Čechoslováci přesto pocítili několik ztrát na životech i na raněných. Mezi raněnými byl i velitel 2. pěší rotý nadporučík Jan Kudlič. Když pak byl o dva dny později odvážen do charkovské nemocnice, byl automobil s raněnými napaden dvojicí německých stíhacích bombardérů. Vůz byl zničen a mezi zabitými byl i mokroušský rodák Kulič.

Vzpomínku na Jana Kudliče v Mokrouších pravidelně organizuje Jednota Československé obce legionářské v Rokycanech a Vojenské muzeum na demarkační linii v Rokycanech. Účastní se jí pak další hosté, představitelé města Rokycany, obce Mokrouše, plzeňské jednoty ČsOL a Českého svazu bojovníků za svobodu. A také rodina dalšího mokroušského hrdiny, českého vojáka Patrika Štěpánka, který zemřel v roce 2018 na zahraniční misi v Afghánistánu. Všichni zmínění nechyběli také během letošního osmdesátého výročí Kudličovy smrti. U pomníku položili květinové dary a ředitel rokycanského vojenského muzea pan František Koch pronesl několik slov o Kudličově životě. Za plzeňskou jednotu ČsOL se zúčastnili bratři Martin Marek a Petr Tolar, kteří se po skončení pietety za Kudliče ještě zastavili u pomníku Patrika Štěpánka. Mokrouše jsou nevelká obec, ze které pocházelo několik odvážných mladých mužů, kteří položili život během první světové války, druhé světové války a novodobých konfliktů. Všem patří naše úcta. ■

Pietní vzpomínka na 14. březen 1939

text br. Teodor Hybler

foto Ing. René Stejskal, br. Zdeněk Mamula

a br. Martin Benek

JEDNOTA ČsOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

Členové Jednoty ČsOL ve Frýdku-Místku, představitelé statutárního města Frýdek-Místek a členové KVH si 14. března 2023 za účasti široké veřejnosti připomněli 84. výročí bojového vystoupení příslušníků 8. pěšího pluku Slezského proti německým okupantům.

Připomeňme, že k bojovému střetnutí při okupaci českých zemí v březnu 1939 došlo 14. března večer u tzv. Czajankových kasáren v Místku. Německým okupantům se postavila na odpor část III. praporu 8. pěšího pluku „Slezského“, který byl v kasárnách ubytován. Konkrétně šlo o 12. rotu (kulometnou) a aspiranty a délesloužící jazykového kurzu, k nimž se připojili jednotlivci z dalších rot (většinu těchto rot totiž tvořili nováčci, kteří 1. března 1939 nastoupili vojenskou službu). Obranu tehdy řídil velitel 12. roty kapitán Karel Pavlík, jeho zástupcem byl vedoucí jazykového kurzu poručík Karel Martínek. Obránci měli k dispozici jen pušky a několik lehkých kulometů, navíc se jim nedostávalo střelivo. Útočníci nasadili kromě pěchotních zbraní také protitankový kanon a obrněný automobil, přesto byl jejich pokus o obsazení kasáren odražen. Boj probíhal přibližně od 18.15 do 18.45 hodin, kdy byl na rozkaz velitele pluku plukovníka Eliáše zastaven. Němci poté kasárna obsadili a důkladně prohledali. Výsledkem střetnutí byli dva lehce ranění českoslovenští vojáci, německá armáda měla raněné i mrtvé. Přesný počet padlých německých vojáků není znám, uváděná čísla se pohybují od 6 do 18.

Primátor Frýdku-Místku Petr Korč ve svém vystoupení připomněl, že 14. březen 1939 není pouze historickou událostí,

ale ve světle aktuálního dění v Evropě a v celém světě, je to i symbolický okamžik, který nám říká, že agresorům není možné ustupovat. A pokud agresorům ustupujeme, stejně nedosáhneme výsledku a je třeba aktivně bránit hodnoty svobody a demokracie. Zhruba tři stovky československých vojáků se tady postavilo se zbraní v ruce na aktivní odpor proti německé přesile, která čítala na 1200 mužů.

Události v Czajankových kasárnách byly spolu se vznikem samostatné československé jednotky v Sovětském svazu, exilové vlády v Londýně a následného příkazu k likvidaci Reinharda Heydricha zásadními událostmi, které přispěly k obnovení Československého státu po druhé světové válce. A k jeho zařazení po bok světových mocností. A tak jako tehdy se sjednotil celý svět, myslím si, že je v dnešních dnech dobrým signálem, že se lidé poučili a dokážou se sjednotit, pokud je spojují hodnoty.

Předseda Jednoty ČsOL ve Frýdku-Místku br. Petr Majer ve svém vystoupení uvedl, že boj o Czajánkova kasárna v Místku se zapsal do historie našeho národa. Když v roce 1946 tato kasárna navštívil prezident Edvard Beneš, označil odpor místeckých vojáků III. pěšího praporu pěšího pluku Slezského za pevný bod, o který se mohl opřít zahraniční odboj. Letos jsme si 12. února připomněli 105. výročí narození jednoho z tehdejších obránců Czajankových kasáren Miroslava Šolce z Řepiště, který později přežil utrpení v koncentračním táboře v Osvětimi. Setkali jsme se u tohoto památníku 14. března 2011 a tehdy mi řekl: „Nikdy ve svém životě jsem neztrácel naději. Jde o to umět se v pravou chvíli rozhodnout. Když jsem bral v Czajánkových kasárnách do ruky lehký kulomet a věděl jsem, že mám jen 20 nábojů, měl jsem moc stísněné pocity. Ale strach to nebyl, bylo to přesvědčení, že slova přísahy musím naplnit, i kdybych měl položit svůj život. A dnes, kdy je mi 93 let bych se rozhodl stejně a šel bránit svou rodnou zem.“

Nikdy nezapomeneme na hrdinství tehdejších čs. vojáků v Czajankových kasárnách, kteří doslova naplnili vojenskou přísahu a se zbraní v ruce bránili svou vlast.

Čest jejich památce!

Vzpomínka na březnovou okupaci Čech a Moravy

text br. Petr Tolar
foto br. Michal Rak

Československá obec legionářská uspořádala ve středu 15. března 2023 tradiční vzpomínkovou akci k připomenutí březnové okupace roku 1939. U sochy Tomáše G. Masaryka na Hradčanském náměstí, naproti Matyášově bráně Pražského hradu, si zástupci státní správy, obrozených sil a spolků připomenuli oběti, které ve svém důsledku německá okupace přinesla, a poklonili se památce hrdinů, kteří se okupantům postavili.

Pietní akt začal v deset hodin dopoledne, po výměně strážných Hradní stráže, položením květinových darů k soše prvního československého prezidenta. Této úvodní části přihlíželi nejen kolemjdoucí turisté, ale také školáci. Poté přítomné hosty přivítal organizační tajemník ČsOL br. Jiří Filip. Čestnými hosty byli předseda Senátu Parlamentu České republiky pan Miloš Vystrčil, první místopředsdkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky paní Věra Kovářová, velvyslanec Německé spolkové republiky v České republice Jeho Excelence Andreas Künne, náměstek ministryně obrany pan Daniel Blažkovec, poradce náčelníka Generálního štábu Armády České republiky brigádní generál Petr Lančí, radní Hlavního města Prahy pan Daniel Mazur, velitel Hradní stráže plukovník generálního štábu Jaroslav Ackermann, zástupce ředitele Krajského vojenského velitelství Hlavního města Prahy major Petr Valtera, za Masarykovo demokratické hnutí pan doc. Vratislav Preclík a za Českou obec sokolskou první místostarosta bratr Martin Chlumský. Československou obec legionářskou zastupoval řídicí tajemník bratr Milan Mojžíš.

S projevy vystoupili pan předseda Vystrčil, paní místopředsdkyně Kovářová, pan náměstek Blažkovec, pan generál Lančí a na závěr tajemník bratr Mojžíš. Všichni ocenili konání této vzpomínkové akce, která je mementem nejtragičtější etapy našich moderních dějin, vzpomněli odhodlání našich předků, kteří se postavili utlačovatelům a připomněli, že i v dnešní době je třeba prosazovat svobodu, demokracii a mír doma i ve světě. Vzpomínka byla zakončena

minutou ticha za zvuků Večerky. Hudební doprovod, jakož i čestnou stráž a kladeče věnců a kytic zajistilo Posádkové velitelství Praha. Za důležité je třeba považovat, že se konání piety setkalo se zájmem médií, díky čemuž o ní bylo reportováno celostátně. ■

Vzpomínka na umučené hrdiny v Mladé Boleslavi

text br. Michal Beneš a Tomáš Pilvousek
foto br. Tomáš Rytíř a ses. Marcela Tolarová

JEDNOTA ČSOL V MLADÉ BOLESLAVI

„Splnili přísahu a nezradili“ je zvěčněno na pamětní desce umístěné na budově bývalých kasáren v Mladé Boleslavi, společně se jmény trojice čs. důstojníků, kteří byli bestiálním způsobem umučeni za svoji činnost v odboji proti nacistickému režimu. Josef Fryml, Jan Vít a Stanislav Ullrich stáli již od březnové okupace v roce 1939 v čele regionální struktury největší platformy domácího odboje – Obrany národa. Jejich statečnost, houževnatost a neochota smířit se s ponižující okupací vedla k jejich nejvyšší oběti. Současné generaci tak vykoupili naději na další vývoj a život v relativním bezpečí.

Proto je dnes naším prvořadým úkolem uchovávat jejich památku a v národní paměti nezapomenout na jejich postoje i oběti. I proto již více než dvě dekády organizuje v Mladé Boleslavi vzpomínkové setkání mladoboleslavská jednota Československé obce legionářské a v letošním roce tomu nebylo jinak. Po letech covidových omezení jsme se tentokrát

mohli vrátit k osvědčenému scénáři a v důstojné míře s hojnou návštěvností vzpomínkové setkání uskutečnit.

Dobovou atmosféru té doby přiblížil signál trubce a nahrávky mobilizační vyhlášky. Za tónů husitského chorálu nastoupili účastníci vzpomínky v čele se státním praporem k pamětní desce a zaujali svá místa. Následovala autentická ukázka projevu prezidenta Emila Háchy, který občanům oznamuje, že vložil osud českého národa a státu do rukou vůdce velkoněmecké říše.

Po přivítání přítomných předseda jednoty br. Tomáš Pilvousek seznámil přítomné s historickými souvislostmi a s průběhem okupačních událostí v našem městě, o vzniku Obrany národa a osudech jejich představitelů. Za zvuků smutečního pochodu byly položeny květiny v pamětní desce a symbolicky předčítána jména zavražděných mužů a žen z Mladé Boleslavi. Přítomné pozdravil se svým projevem i předseda Československé obce legionářské br. Pavel Budinský. Na shromáždění zavítal rovněž místopředseda ČsOL br. pplk. Viliam Beke.

Závěr vzpomínky patřil hymně Československé republiky v podání Podnikového dechového orchestru Škoda Auto, který celé pietní setkání hudebně doprovázel. Státní prapor a pamětní desku střežili příslušníci aktivních záloh ze Středočeského kraje, společně se členy naší jednoty a zástupci baráčníků, sokolů, KVH Nymbursko, Roty Nazdar a mladoboleslavských vodních skautů. Z institucí byli přítomni zástupci magistrátu města Mladá Boleslav, pan náměstek primátora Mgr. Daniel Marek, náčelník štábu 4. brigády rychlého nasazení pan pplk. Roman Janda, jejíž brigáda nese čestný název Obrany národa. Krajské vojenské velitelství Praha zastupoval pan pplk. Bedřich Koubek. ■

text ses. Eva Armeanová
foto br. Stanislav Pitr

SILVER A v paměti tří generací

Památník Lidice a Československá obec legionářská za podpory Pardubického kraje a města Sezemice připravili 14. slavnostní setkání věnované výsadku SILVER A, pardubickému odboji a tragédii v Ležákách. Setkání se konalo pod záštitou ministra kultury ČR Martina Baxy a hejtmana Pardubického kraje Martina Netolického v pondělí 9. ledna 2023.

Pietní akt v areálu Larischovy vily, kde gestapo drželo před popravou některé ležácké obyvatele, začal ve 14 hodin. Věnce a kytice položili představitelé politického a veřejného života, zástupci ČsOL, pamětníci a pozůstalí. Za ČsOL věnec položili předseda br. Pavel Budinský a člen Předsednictva Republikového výboru ČsOL br. František Bobek; za Jednotu ČsOL v Kladně předsedkyně ses. Eva Armeanová, ses. Miroslava Čížková, ses. Václava Dostálová a br. Ivo Bedrna. Ředitel Památníku Lidice Eduard Stehlík přivítal všechny hosty a zvláště srdečně Tonička Burdycha. U jeho rodičů se ukrýval radiotelegrafista Jiří Potůček, za což zaplatili životem. Poté předal slovo

místopředsedovi Senátu Parlamentu ČR Tomáši Czerninovi. S dalším projevem vystoupil hejtman Pardubického kraje Martin Netolický a závěrečný projev přednesl předseda ČsOL br. Pavel Budinský. Po zaznění Večerky poprvé zazněly zvony, které byly pojmenovány „Zámeček“ a „Ležáky“. Pietní akt byl zakončen českou státní hymnou.

Následně se účastníci přemístili do Sezemice, kde proběhl další pietní akt u pomníku Alfreda Bartoše. Po položení věnců a květin opět zazněla Večerka a starosta města Sezemice Martin Staněk přivítal hosty a pozval je do sálu Sezemického domu. Po slavnostním přivítání následovala vzpomínka na herce Josefa Somra, který se až do roku 2018 každoročně zúčastňoval těchto setkání a četl úryvky z knih vydávaných

k tomuto tématu. Dalším bodem programu bylo vystoupení Ústřední hudby Armády ČR, profesionální hudebníci zahráli písně Jaroslava Ježka. S projevem vystoupila senátorka Miluše Horská, která je rovněž pravidelnou účastnicí. Uvedla, že by pro ni nový rok nezačal bez této akce, která představuje hrdinství, boj a odvahu. Rovněž vzpomněla na herce Josefa Somru a na válečného veterána Pepíčka Holce, který ji ještě v 99 letech vyzval k tanci. Odkaz připomínky na výsadek SILVER A na další generace, to je nejdůležitější poslání, které můžeme předávat. Těmito slovy uzavřela své vystoupení.

Dále zahrálo kvinteto Ústřední hudby Armády ČR, poslechl jsme si skladbu „Budeš mou“ od R. A. Dvorského, tentokrát k tanci paní senátorku Horskou vyzval Antonín Burdych a Jiří Pitín. Vojenští hudebníci ještě zahráli skladbu „Cikánko ty krásná“ a rozloučili se rázným sokolským pochodem.

Eduard Stehlík a Pavel Budinský pozvali oceněné k převzetí pamětních mincí vydaných Pardubickým krajem a Československou obcí legionářskou u příležitosti 80. výročí heydrichiády. Tuto unikátní sadu mincí převzal Antonín Burdych, dále přeživší lidické děti Jiří Pitín a Pavel Horešovský, starostka obce Lidice Veronika Kellerová, herec Jiří Dvořák a další.

Následovala přednáška Eduarda Stehlíka na téma „Paravýsady známé i neznámé“. Přítomní se dozvěděli mnoho zajímavých informací o podrobnostech výcviku a nelehkých podmínkách, které museli parašutisté podstoupit; mnozí z nich tragicky zahynuli. Za přednášku byl odměněn zaslouženým dlouhým potleskem.

Ukázku z připravované knihy Jana Lána, vnuka Karla Svobody, přímého účastníka odboje zavražděného nacisty s názvem „Jejich osud. Vysílačka Libuše“ přečetl Jiří Dvořák. Po přečtení ukázky přednesl osobní vyznání „Co už moje

dcera ví“, ve kterém vyjádřil svoji hlubokou úctu všem těm, kteří měli odvahu nejen bojovat, ale i těm, kteří dokázali podat vodu, jídlo a za svoji pomoc zaplatili svým životem. Před ukončením akce se konala vernisáž výstavy věnované období heydrichiády. Členové Jednoty ČsOL v Kladně děkují Památníku Lidice a Ležáky za každoroční pozvání. Velmi si toho vážíme.

Paraskupina SILVER A byla na území Protektorátu Čechy a Morava vysazena 29. prosince 1941 společně se skupinami ANTHROPOID a SILVER B. Celkem bylo vysazeno sedm parašutistů. Omylem navigátora došlo k chybám ve výsadku všech skupin. Úkolem SILVER A bylo zajistit radiové spojení mezi domácím a exilovým odbojem, vybudovat zpravodajskou síť a koordinovat domácí odboj. Dne 9. ledna 1942 v 01.45 hodin bylo zachyceno vojenskou radiovou ústřednou poblíž Londýna prvé volání radiostanice LIBUŠE, kterou obsluhoval Jiří Potůček, radista SILVER A. Jiřímu Potůčkovi se podařilo navázat spojení s Londýnem a udržovat ho po dobu více než pěti měsíců.

SILVER A přímo spolupracoval s ANTHROPOIDEM a dalšími parašutisty při náletu na Škodovy závody v Plzni a podílel se na přípravě atentátu na Heydricha poskytováním radiového spojení. Po smrti Reinharda Heydricha zavedli nacisté tvrdý teror. Postupně padli v boji také samotní parašutisté ze skupiny SILVER A Josef Valčík, Alfred Bartoš a Jiří Potůček. Němci popravili desítky přímých spolupracovníků SILVER A z Pardubicka a Červenokostecka. Další tisíce obětí byly odvečeny do koncentračních táborů, kde většina z nich zahynula. Bez pomoci a obětavosti těchto statečných vlastenců by se atentát nikdy nemohl uskutečnit. Na jejich hrdinství a odvahu nesmíme nikdy zapomenout. ■

Vzpomínkové setkání před budovou radnice v Rovensku pod Troskami. Čestné stráže drželi příslušníci AČR a členové Roty Nazdar, z. s.

Připomenutí paravýsadku Antimony v Rovensku pod Troskami

text br. Jan Hnělička
foto br. Jan Šedina

U příležitosti smutného 80. výročí zániku paraskupiny Antimony se 14. ledna 2023 uskutečnila v Rovensku pod Troskami vzpomínková akce, v rámci které byli připomenuti jak parašutisté, tak jejich spolupracovníci z řad domácího odboje. Hlavního organizačního zajištění se v letošním roce ujal Liberecký kraj, který ve spolupráci s městem, Československou obcí legionářskou a Klubem vojenské historie Rotou Nazdar připravil celodenní program. Návštěvníci akce mohli v dopoledních hodinách zhlédnout venkovní panelovou výstavu „Živé nás nedostanou! Antimony“, kterou na šestnácti panelech připravila Obec legionářská. Úvodní panely jsou věnovány historickým událostem z počátku druhé světové války a představení jednotlivých částí druhého domácího a zahraničního odboje. Dále se

Památce parašutistů se poklonili za ČsOL bratři Jiří Charfreitag, Jan Hnělička a Tomáš Pilvousek

U příležitosti 80. výročí tragického konce skupiny Antimony připravila Československá obec legionářská panelovou výstavu mapující příběh trojice parašutistů a jejich podporovatelů. Výstava vznikla s podporou Libereckého kraje a hejtmána Martina Půty.

autoři zaměřili na vznik, výcvik i vybavení parašutistických skupin a na okolnosti jejich nasazení. Druhá část se zabývá samotným průběhem operace, příslušníky paraskupiny Františkem Závorkou, Lubomírem Jasínkem a Stanislavem Srazilem a dále jejich spolupracovníky. Závěrečné texty byly věnovány tragickému vyústění nasazení parašutistů v protektorátu 16. ledna 1943 v Rovensku pod Troskami i Horní Kalné, následné radiové protihře gestapa Hermelin a v neposlední řadě komemoracím, a to jak těm poválečným, tak soudobým. Výstava následně zamířila do Turnova, v průběhu května a června bude ke zhlédnutí v Liberci a přes léto v Lomnici nad Popelkou. V divadelním sále rovenské radnice pak organizátoři připravili prezentaci výstroje, výzbroje a operačního materiálu příslušníků československé zahraniční armády ve Velké Británii ze sbírek členů KVH Rota Nazdar. Ve stejných prostorách probíhalo

Čestné stráže praporu ČsOL a praporů legionářských jednot Mladá Boleslav a Liberec

rovněž promítání dokumentárního filmu „Antimony“ z roku 2010 od scénáristy a režiséra Vojtěcha Filčeva. Snímek lze volně zhlédnout na kanálu Youtube.

Časový prostor mezi dopoledním programem a hlavním pietním aktem vyplnila menší pieta v sousední obci Veselá, ve které se nachází bývalá budova obecné školy, vystavěná v letech 1938–1939 zásluhou řídicího učitele Karla Hlaváčka. Oblíbený učitel, aktivní skaut a československý důstojník v záloze v meziválečném období výrazně napomohl k modernizaci obce, přičemž výstavba školy ve funkcionalistickém stylu se stala jeho vrcholným dílem. Právě v této škole během druhé světové války ukrýval několik odbojářů, z nichž nejznámějšími se stali doc. Vladimír Krajina, jedna z vůdčích postav domácího odboje, Božena Vlčková, manželka podplukovníka Václava Vlčka, jenž působil ve Velké Británii u exilové vlády a Karel Čurda, semilský učitel a příslušník Obrany národa. Hlaváček rovněž zajistil přesun parašutistů z Novopacka na Turnovsko a až do svého zatčení gestapem 15. ledna 1943 byl jejich spolupracovníkem. Hlavního projevu vzpomínkového shromáždění k uctění památky Karla Hlaváčka, které se konalo za přítomnosti ministra vnitra Víta Rakušana, hejtmána Martina Půty, zástupců Československé obce legionářské a dalších hostů, se ujal vnuk řídicího učitele Boris Hlaváček. Týž posléze přítomné provedl po budově školy, kde mohli spatřit tělocvičnu/divadelní sál, kde se nacházela první provizorní skryš a posléze již nový úkryt, respektive zazděný prostor slepé chodby, v němž se v letech 1942–1943 schovávali výše zmínění. Z utajeného prostoru bylo možné vylézt dírou vedoucí do kuchyně Hlaváčkovy rodiny nebo do skříně ve vedlejší učebně. V rámci krátké exkurze si zájemci mohli prohlédnout řadu vystavených dobových dokumentů nebo jejich faksimilií a rovněž zakoupit publikaci „Životy druhých jsou víc než můj“. Jedná se o vzpomínky řídicího učitele a jeho spolupracovníků, které v uplynulém roce vydal Boris Hlaváček.

Celodenní akce v Rovensku pod Troskami poté vyvrcholila hlavním pietním aktem, který započal přesně ve 14.00 dvojitým přeletem stíhaček JAS-39 Gripen z 21. základny taktického letectva v Čáslavi, po čemž následovala státní hymna České republiky v podání Michala Kutka. Hlavní projev přednesl ministr vnitra Vít Rakušan, starostka Rovenska

Vzpomínkové setkání zahájil průlet dvojice stíhaček JAS-39 Gripen z 21. základny taktického letectva v Čáslavi

Vzpomínkové setkání na plovárně v Rovensku pod Troskami

pod Troskami Jiřina Bláhová, ředitel Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany ČR plukovník Robert Speychal, hejtmán Libereckého kraje Martin Půta a přidělenec obrany britského velvyslanectví plukovník Jonathan Kitson. Za Československou obec legionářskou promluvil její místopředseda br. Tomáš Pilvousek. Hlavní ceremonii byla rovněž přítomna pamětnice událostí spojených s paravýsádkem Antimony paní Libuše Gallová, jejíž rodina se aktivně zapojila do domácího odboje a na přelomu let 1942 a 1943 ukrývala radistu Lubomíra Jasínka. Čestnou stráž u pamětních desek stáli příslušníci Aktivních záloh Armády České republiky, dále členové KVH Rota Nazdar v britských battledressech a členové mladoboleslavské jednoty, kteří v historických uniformách československých legionářů vytvořili tři čestné stráže s prapory ústředí a jednot Mladá Boleslav a Liberec.

Po hlavním pietním aktu se účastníci přesunuli k někdejší ordinaci MUDr. Arnošta Kruse, kde 16. ledna 1943 vydechli parašutisté Závorka a Jasínek naposledy a následně na plovárnu k domku Emila Lukeše, ve kterém se oba zmínění hrdinové ukrývali, než byli obklíčeni přepadovým oddílem gestapa. S událostmi spojenými s těmito místy přítomné seznámil br. Jan Hnělička. Důstojný průběh celé akce podtrhla účast několika set lidí z řad široké veřejnosti, včetně početné mládeže. ■

Přesun na plovárnu, dějiště dramatu skupiny Antimony

Helfštýnská šlápota 2023

Tradiční novoroční výšlap na hrad Helfštýn, pořádaný Klubem českých turistů spolu s hradní správou již od roku 1983 bez přerušení, se konal opět první lednovou sobotou. Ta letošní vyšla na 7. ledna a měla opravdu štěstí na vymodlené počasí. Však to také bylo vidět na rekordní účasti 5 265 návštěvníků, čímž byl pokořen dosavadní rekord z roku 2020 o 548 osob.

Sešli se tu klasičtí turisté, rodiny s malými dětmi, majitelé a milovníci různých psích plemen, členové spolků a klubů – často v historických uniformách – zejména zástupci Československé obce legionářské z Přerova, Ostravy, Opavy, Kroměříže, Brna a Břeclavi, členové Českého svazu bojovníků za svobodu z Ostravy, skauti z Lipenské dvojky a spousta seniorů. Nechyběli ani představitelé období středověku v dobových kostýmech a s praporcí. A tak se již poněkolkáté s lahví sektu připojujeme k této velké „rodině“ i my.

Lákadlem pro všechny byla tradičně nejen Husitská věž, z níž byly krásné, prosluněné výhledy do okolí, ale hlavně zachráněné torzo renesančního paláce, jehož rekonstrukce probíhala v letech 2017–2020. Majestátní Hrad Helfštýn patří k nejrozsáhlejším hradním komplexům ve střední Evropě a tvoří významnou dominantu Moravské brány. Se svými šesti branami a řadou věží právem náleží mezi kulturní památky

našeho státu. Byl založen ve 14. století loupeživým rytířem Fridušem z Linavy a mezi jeho významné majitele patřili pánové z Kravař, Vok ze Sovince, Vilém z Pernštejna, Petr Vok z Rožmberka nebo Bruntálští z Vrbna.

Novoroční výšlap 2023 byl úspěšný, ať stejně úspěšný bude i v lednu 2024! ■

Pietní vzpomínka na plukovníka in memoriam Arnošta Steinera v Třinci

JEDNOTA ČsOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

text br. Martin Wrzcionko

foto br. Eduard Hybler a ses. Jindřiška Beneková

V neděli 15. ledna 2023 si členové Jednoty ČsOL ve Frýdku-Místku, za přítomnosti veřejnosti a třineckého zápasníka Oty Wrzcionka, připomněli 108. výročí narození válečného hrdiny, českého vlastence, čestného občana statutárního města Třince, plukovníka in m. Arnošta Steinera.

Narodil se 12. ledna 1915 v Třinci do rodiny obchodníka s textilem. Věnoval se závodně zápasu a boxu a byl členem Sokola. Jako Žid byl s otcem 26. října 1939 předvolán na gestapo a odeslán do tábora v Nisku nad Sanem. Strážní SS hnali vysílené muže přes rozblácené pole. Otec nestačil tempu a strážný jej chtěl švihnout. Arnošt bič zachytil a klidně hleděl do ústí Němcovy pistole. Za statečnost mohli oba pokračovat v cestě. Úspěšně utekli z tábora. Po překročení hranic se SSSR byli obviněni ze špiónáže a odsouzeni na 10 let gulagu. Tam se přihlásili do 1. československého armádního sboru Ludvíka Svobody.

Účastnil se všech bojů československé vojenské jednotky v Sovětském svazu od Sokolova přes Kyjev, Duklu až na Slovensko. Nejprve byl velitelem kulometné čety, následně

roty a prokázal v bojích mimořádné hrdinství. Legendárním se stal zejména v bojích na Dukle, na kótách 534 a 694. Přežil situace, o kterých se říká, že se v nich přežít nedalo, za což si vysloužil u svých spolubojovníků přezdívku Železný Arnošt. Generál Ludvík Svoboda prohlásil: „To, co dokázal Steiner, už nikdo nikdy nedokáže a nic podobného nevidí... Můžete mi věřit, že jsem ve dvou válkách viděl mnoho, ale málokdy činy obdobné Steinerovým.“

Byl vyznamenán sedmi Československými válečnými kříži 1939, dvěma medailami Za chrabrost před nepřítelem, Sokolovskou pamětní medailí, byl mu udě-

len Řád bílého lva Za vítězství II. stupně. Plukovník in memoriam Arnošt Steiner zemřel 9. října 1982 v Brně.

Třinecký zápasník Oto Wrzcionko ve svém krátkém vystoupení připomněl, že Arnošt Steiner se rovněž zapsal do více než stoleté historie zápasnického sportu v Třinci. „Jsem rád, že mohu spolu s vámi věnovat tuto vzpomínku na člověka, který ukázal mladé generaci, že stojí za to bojovat. Patřil k těm hrdinům, kteří se vyznačovali skromností, kteří své vlastenectví a hrdost na svou zemi prokazovali činy. Čest jeho památce!“ ■

Pieta za sestřelené americké letce na Dubči

JEDNOTA ČsOL V PLZNI

text br. Petr Tolar
foto br. Petr Maxim

Vsobotu 25. března se členové Jednoty Československé obce legionářské v Plzni vypravili na tradiční pietní akt do Nepomuku, aby si připomněli oběť posádky amerického bombardéru, který byl nad českým nebem sestřelen 22. února 1944 a zřítíl se u neďaleké samoty Dubeč.

Pietní akt začal v deset hodin dopoledne u pamětní desky věnované osvobození města americkou armádou na budově nepomucké radnice. Kytici za plzeňskou jednotu ČsOL položil br. Aleš Vranovský, dále byli přítomni bratři Petr Maxim, Zdeněk Kuncl a Jan Lonský. Po skončení oficiality na náměstí se pak účastníci přesunuli na samotnou Dubeč, kde dopad letounu připomíná památník v podobě nakloněného obelisku. Tam byly převezeny květinové dary z náměstí a opět pietně položeny ke kamenné desce, u které jsou také kvádry – jeden každý za zemřelého člena posádky.

V rámci doprovodného odpoledního programu byla v městském muzeu a galerii představena nová kniha „First over Pilsen“ kolektivu autorů Karla, Davida a Jana Foudových a Jana Vladaře. Kniha shrnuje nejnovější informace o událostech letecké války nad západním protektorátem, včetně sestřelu letounu Liberator u Nepomuku.

Br. Vranovský se akce zúčastnil i se svým historickým vojenským vozem z druhé světové války, legendy jménem Jeep, společně s desítkami dalších majitelů těchto vzácných historických automobilů. A tyto osmdesát let staré stroje si i v těžko přístupném terénu a za střídavého počasí dokázaly hravě poradit. ■

Pouť k poctě padlým za Těšínsko

JEDNOTA ČSOL OSTRAVA 1

text br. Martin Lokaj, předseda jednoty
foto Gmina Skoczów, SKH Stonava a MÚ Orlová

Zhasnuvše dále žijí padlí bojovníci v paměti národa. Slova epitafu slezského barda Petra Bezruče, zvěčněná v kameni památníku padlým na hřbitově v Orlové, neztratila ani po celých 104 letech od československo-polské války o Těšínsko na své platnosti. Svědčí o tom série pietních a vzpomínkových aktů, která se nad těmito a dalšími rovy obětí na obou stranách hranice uskutečnila v průběhu soboty 28. ledna, a to za společné účasti Čechů a Poláků.

Konflikt o strategicky významný region trval pouhých osm dní ledna 1919, neobešel se však bez bolestných ztrát na životech. Na československé straně si jich vyžádal na pět desítek. Až na několik výjimek byli tito padlí posléze soustředěni na orlovském hřbitově, kde jim byl roku 1928 odhalen důstojný pomník. A právě na tomto památném místě započala slavnostním setkáním letošní pietní pouť Jednoty ČsOL Ostrava 1. Po delší, pandemií vynucené pauze se tak podařilo navázat na úspěšné komemorativní akce jubilejního roku 2019.

Na úvod pietního aktu položili k pomníku květinové dary představitelé místní samosprávy v čele se starostkou města Orlové Lenkou Brzyszkowskou, kterou následovali zástupci Krajského vojenského velitelství Ostrava, lokálních a regionálních zájmových spolků, ale také široká veřejnost. Památce padlých se mezi jinými poklonil senátor Parlamentu České republiky Ondřej Feber. Za doprovodu Vojenské hudby Olomouc následně vzdaly hold také uniformované strážce praporů Jednoty ČsOL Ostrava 1, Tělocvičné jednoty Sokol Moravská Ostrava I, Kroužku krojovaných horníků Gabriela, Spolku krojovaných horníků při obci Stonava a Sboru dobrovolných hasičů Karviná-Ráj.

O mravním významu udržování vzpomínky na padlé promluvil ke shromáždění předseda Jednoty Ostrava 1 br. Martin Lokaj, historii těšínského konfliktu přiblížil místopředseda též organizace – br. Tomáš Rusek. Ten vzpomněl rovněž na okolnosti vzniku pomníku v Orlové, ke kterému v nemalé míře přispěli členové Sokola. Symbolickým se proto stal samotný závěr setkání, během kterého převzali z rukou jmenovaných činovníků ČsOL čestná uznání čtyři současní ostravští sokolové, kteří na odkaz svých předchůdců obětavě navazují – ses. Gabriela Kristová, br. Vít Kostecký, Tomáš Vachutka a Lukáš Hudec.

Účastníci poutě se následně přesunuli z Orlové na hřbitov ve Stonavě, hornické obci ležící nedaleko Karviné. Zde ve stínu zvonice novogotického kostela sv. Máří Magdalény vzpomněli na dvě desítky padlých polských vojáků a milicionářů, kteří na území obce zahynuli 26. ledna 1919 v boji

s postupujícími příslušníky 21. střeleckého pluku československých legií z Francie. Stejně jako v minulém roce na zasněžený hrob položili novodobí ostravští legionáři věnec ozdobený stuhou s polskojazyčným nápisem *W duchu pojednania i przyjaźni* (V duchu smíření a přátelství).

Další zastávkou skupiny uniformovaných poutníků byl evangelický a s ním bezprostředně sousedící katolický hřbitov na okraji polského Skočova, malebného města na řece Visle asi 12 km od současné státní hranice. Právě před jeho branami československo-polská válka o Těšínsko 30. ledna 1919 fakticky skončila. Dvacítku polských obránců, kteří se klidu zbraní již nedočkali, místní obyvatelé pochovali podle konfese do dvou společných hrobů s identickými náhrobními kameny, z nichž je na věčnosti stráží sochy orlic.

K oběma hrobům položili po 104 letech květinové dary bok po boku Poláci i Češi, za což se jim dostalo uznání z úst starosty Skočova Mirosława Sitka i dalších řečníků – poslance Sejmu Przemysława Drabka a faráře místní evangelické farnosti Alfreda Borského. Ti v proslovích a modlitbách svorně apelovali na poučení se z nešťastné kapitoly společných dějin a vyvarování se chyb, které k ní vedly. Živým důkazem historického smíření ostatně byly také přítomné čestné strážce ve skautských stejnokrojích. Oděna v nich totiž nebyla polská, ale také ukrajinská mládež – děti z několika desítek rodin, které v nejtěžších chvílích našly ve Skočově útočiště před Ruskem rozpoutanou válkou.

Přátelské setkání pokračovalo v zasedacím sále skočovské radnice. Pod vystaveným praporem místního veteránského

spolku, jenž v úkrytu přežil nacistickou i komunistickou totalitu, vzpomenu br. Lokaj ostravské legionáře, kteří se v meziválečném období – bohužel marně – snažili jednat s polskými veterány Velké války s cílem napravit škody, jež konflikt ledna 1919 zanechal na vztazích obou zemí. Ty jsou dnes výborné, přesto ještě nedávno vyvolávala vzpomínka na těšínský spor zbytečné kontroverze, které bránily společné komemoraci i objektivnímu historickému bádání. Zapomenuti tak byli i mnozí padlí, spočívající mimo centrální pohřebiště. Jednota ČsOL Ostrava 1 se proto snaží po vzoru svých předchůdců o nápravu.

Příkladem takto polozapomenutých obětí těšínské války je trojice příslušníků 35. střeleckého pluku československé legie z Itálie – František Němečka, Josef Makovec a Josef Holub – zabitá během urputných bojů o obce Slezského podhůří. Jejich společný hrob na hřbitově kostela sv. Michaela archanděla v polském Holešově se shodou okolností stal poslední pietní zastávkou letošní poutě k poctě padlým za Těšínsko. Věříme, že se na stejná místa vrátíme i v následujícím roce, pro který již připravujeme akce hodné půlkulatého jubilea. ■

Bratr Marek Chrobok obdržel vysoké ukrajinské vyznamenání

text br. Petr Majer, předseda jednoty
foto Lubomír Smatana, ČRo

JEDNOTA ČSOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

Deset českých dobrovolníků z team4ukraine obdrželo v Kyjevě 26. února 2023 medaili za chrabrost. Jedním z oceněných byl br. Marek Chrobok, člen Jednoty Československé obce legionářské ve Frýdku-Místku, který se podílel na dodávkách humanitární pomoci, zdravotnického materiálu do Dětské nemocnice v ostřelovaném Chersonu.

Z původních tří set tisíc lidí zůstala v Chersonu asi desetina, převážně starší lidé. Rodiče většinou děti odvezli, pořád tu ale nějaké zůstávají. O nemocné a zraněné se stará Dětská oblastní nemocnice. Jak uvedla ředitelka Dětské nemocnice Inna Cholodňáková pro Český rozhlas: „Nemocnice má kapacitu čtyři sta lůžek, ale teď tu máme asi padesát dětí. Několik novorozenců, kteří se narodili předčasně a neváží ani dva kilogramy. Bohužel narůstá počet dětí s traumaty, třeba šláply na minu nebo je zranily střepiny granátů nebo rakety.“ Čeští dobrovolníci dovezli do nemocnice kromě sanitky dva plicní ventilátory, monitory životních funkcí, anesteziologický přístroj, infuzní sety, obvazový materiál a hračky.

Ředitelka Dětské oblastní nemocnice v Chersonu paní Inna Cholodňáková s br. Markem Chrobokem

Celkem bratr Marek Chrobok absolvoval od září 2022 do února 2023 pět cest s humanitární pomocí. Jednota ČSOL ve Frýdku-Místku oceňuje jeho statečnost a obětavost. ■

Vzpomínka na Ludvíka Klegu

text br. Martin Lokaj
foto Sabina Máchová

JEDNOTA ČSOL OSTRAVA 1

Psal se 12. leden roku 1933, když zasněženými vítkovicými ulicemi kráčet do blízké Hrabůvky nebývalé dlouhý pohřební průvod. Rakev zemřelého tehdy pod prapory provázely špalíry uniformovaných vojáků, legionářů, sokolů, ale také smutečně oděných civilistů. Ostravsko se toho mrazivého dne loučilo s oblíbeným lékařem, předním organizátorem českého spolkového života a ruským legionářem v jedné osobě – pplk. MUDr. Ludvíkem Klegou (1888–1933).

V nedožitých 45 letech odešel muž, který si získal uznání svými lékařskými schopnostmi, výjimečnou čínorodostí, odvahou, a především pak obětavostí, kterou prokázal na balkánském, východoevropském a sibiřském válčisti. Nespočet životů zachránil také doma v neméně těžkém tažení proti tuberkulóze a dalším nemocem, které průmyslové Ostravsko sužovaly. Klegovy zásluhy se však neomezovaly pouze na veřejné zdraví, patřil totiž k zakladatelským a čelním osobnostem řady spolků. Stál u zrodu Československé obce legionářské, jejíž jednotu ve Vítkovicích následně také neúnavně vedl, starostoval místnímu Sokolu i odbočce Svazu čs. důstojnictva.

Od smrti Ludvíka Klegy letos uplynulo již 90 let. Jmenované spolky byly mezitím nadvakrát zlikvidovány a obnoveny, Hrabůvka zmizela v sídlištní zástavbě, za své vzal dům Klegovy rodiny i pamětní deska, kterou mu jeho souputníci nedlouho po smrti věnovali. Marně bychom hledali také někdejší

hřbitov. Klega přesto zapomenut nebyl; jednak svými potomky, jednak svými následovníky z řad Jednoty ČSOL Ostrava 1, kteří se k jeho odkazu a příkladu hrdě hlásí.

Dne 22. ledna 2023, u příležitosti 135. výročí narození a 90. výročí úmrtí, tak Klegovi vzdali hold v podobě vzpomínkového setkání nad hrobem v Ostravě-Hrabové, kde nyní jeho ostatky spočívají. Pieta byla zároveň příležitostí k ohlášení další, tentokrát trvalé připomínky tohoto výjimečného lékaře a legionáře, a to nové pamětní desky, která mu bude jednotou Ostrava 1 odhalena nadcházejícího 31. května na budově ZŠ MUDr. Emílie Lukášové a Klegově v Hrabůvce. ■

81. výročí transportu židovských spoluobčanů

text ses. Eva Armeanová, předsedkyně jednoty
foto br. Stanislav Pítr

JEDNOTA ČSOL V KLDNĚ

Pietní vzpomínka začala 27. února 2023 v 17.30 hod. v Tyřšově ulici v Kladně odhalením Kamenů zmizelých a to konkrétně židovské rodině Taussigů. Studenti Gymnázia Kladno si připravili ukázky textů věnovaných židovským občanům. Historička Irena Veverková přiblížila osobnost židovského lékaře Františka Taussiga a jeho rodiny. Jejich život byl tragicky ukončen v roce 1944 v Osvětimi. Následoval pietní akt u pamětní desky ve Ctiborově ulici na budově Centrálu. Tato pamětní deska připomíná 1623 osob židovského původu, které byly

z tohoto místa odvezeny ve dnech 22. a 26. února 1942 ve dvou transportech označených „Y“ a „Z“. Nevrátilo se jich 1 502.

S krátkým projevem vystoupil předseda Pražské židovské obce František Bányai a Radek Hejret. Oba zdůraznili, že se nesmí zapomínat a že nestačí připomínat, ale také aktivně vystupovat proti všem projevům antisemitismu, nenávisti, xenofobii a rasismu. Radek Hejret ještě ve svém projevu

informoval, že se blíží židovský svátek Purim a vyzval přítomné, aby při této příležitosti vymysleli nějaký dárek pro seniory Hagiboru. Pak se účastníci vydali s rozsvícenými svíčkami k židovské hvězdě, která byla nainstalována u příležitosti 80. výročí transportu židovských spoluobčanů z našeho regionu. Židovská hvězda symbolicky připomíná zavražděné, kteří se domů již nevrátili. Studenti opět vystoupili s krátkým kulturním programem, byly položeny kytice, žluté růže, zapálené svíčky a zazněla jména těch, kteří se nevrátili. Za Jednotu ČSOL v Kladně kytici položila předsedkyně ses. Eva Armeanová, svíčky zapálili manželé Miroslava a Stanislav Čížkovi.

Pietní vzpomínku slovem provázela Gabriela Havlůjová z Magistrátu města Kladna. Poklonit se památce zavražděných židovských spoluobčanů přišli zástupci spolku PATRIA, Spolku odboje, kladenských legionářů, Církve československé husitské, sokolové a místní občané. Poděkování patří všem, kteří nezapomínají, a zvláště studentům Gymnázia Kladno za jejich doprovodný program. ■

Vzpomínka na bratra plk. Ing. Jana Horala

JEDNOTA ČSOL PRAHA 9

Ve čtvrtek 23. února 2023 si členové Jednoty Československé obce legionářské Praha 9 br. plk. Jiří Vlasák a plk. Josef Pokorný připomněli 100. výročí narození br. plk. v. v. Ing. Jana HORALA položením kytice k vzpomínkovému místu v hotelu DUO.

Uctili tak památku válečného veterána, který ve druhé světové válce působil v britských a československých jednotkách na Blízkém východě u Tobrukú a posléze se jako příslušník Československé samostatné obrněné brigády účastnil

br. Jiří Vlasák a br. Josef Pokorný

bojů u Dunkerque. V roce 1948 emigroval do Švédska, zastával postupně různé manažerské posty ve světě. Po roce 1989 se vrátil do Československa a začal podnikat v hotelnictví. Pro celou řadu letců z druhé světové války byl v letech 1990–2010 mecenášem, pomáhal zejména vdovám. Za charitativní činnost byl vyznamenán Řádem britského impéria, Řádem čestné legie a in memoriam medailí Za zásluhy.

Plk. v. v. Ing. Jan Horal svými názory a autoritou ovlivnil činnost naší organizace. Náleží mu naše úcta a trvalá vzpomínka. ■

Ve Valašských Kloboukách odhalili novou pamětní desku

br. Miroslav Mañas
předseda jednoty

JEDNOTA ČSOL VE VALAŠSKÝCH KLOBOUKÁCH

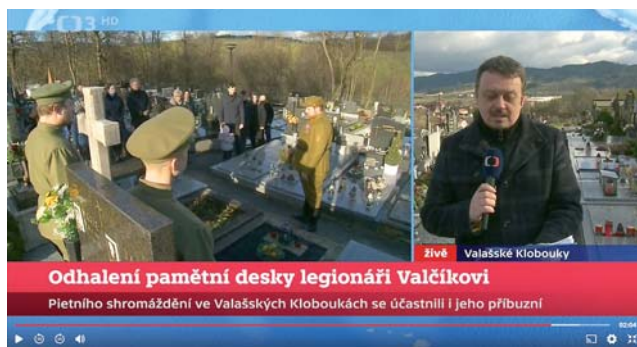
Těsně před koncem roku 2022, v úterý 27. prosince, proběhlo ve Valašských Kloboukách odhalení pamětní desky legionáře Jana Valčíka z Tichova, na rodinném hrobě rodiny Valčíkových.

Legionář Jan Valčík byl členem 4. československého střeleckého pluku Prokopa Velikého, se kterým prodlal těžké boje v Povolží a na Nikolajevské frontě. Do vlasti se vrátil v roce 1920 na palubě lodi America. Ve svém rodném Tichově vychoval čtyři dcery, živil se jako rolník a cestář, a zároveň byl členem Jednoty Československé obce legionářské ve Valašských Kloboukách. Jan Valčík byl vzdáleným příbuzným Josefa Valčíka, jednoho z příslušníků paravýsadku Silver A, který statečně padl spolu se svými druhy v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Resslerově ulici.

Pietního aktu se zúčastnila rodina po Janu Valčíkovi i starosta města Valašské Klobouky Josef Bělaška. Tato milá akce se nesla v duchu vzpomínky na Jana Valčíka a jeho účasti v legiích. Po ukončení oficiální části pietního aktu přítomní navštívili všechny hroby legionářů a vzpomenuli také na ně. Naším úkolem je zmapovat a označit legionářské hroby nejen ve Valašských Kloboukách ale ve všech okolních obcích. V současné době jednáme s rodinami po legionářích, aby nechali hrob svého předka takto označit. Závěrem vzpomínky patřily také všem padlým vojákům ze světových válek, bez ohledu na bojující stranu.

JAN VALČÍK

Narodil se 9. dubna 1883 v Tichově č. p. 89 Janu Valčíkovi, rolníkovi v Tichově a jeho ženě Veronice Krahulíkové. Vychodil obecnou školu a živil se jako rolník. Ještě před válkou se stihl Valčík oženit, a to s Marianou Kostkovou. Stalo se tak 14. ledna 1913 v Tichově. Po vyhlášení války odešel na frontu v řadách 25. zeměbranceckého pěšího pluku z Kroměříže. Odešel na východní

frontu, kde ale pár dní před Vánocemi 1914 upadl v Karpatech do ruského zajetí. Ve vojenských dokumentech je uvedeno, že působil ve Volyňské oblasti jako zvěrokleštěč. Posledním místem jeho pobytu byla Rjazaňská oblast, jihovýchodně od Moskvy. Do československého vojska na Rusi se přihlásil v březnu 1918 v čase ústupu z Ukrajiny. Stal se příslušníkem 8. roty 4. čs. střeleckého pluku Prokopa Velikého, se kterým prošel celou řadou bojů proti bolševikům. Jako součást Penzenské skupiny se zapojil do bojů od Penzy po Samaru, v bitvách u Lipjag, Bugulmy a dalších krvavých střetů na Povolžské a Nikolajevské frontě až po následný ústup od Kazaně. Na konci října 1918 byl převeden do 7. roty, kde zůstal už do konce sibiřské anabáze. Se svým plukem od zimy 1918 do ledna 1920 chránil Transsibiřskou magistrálu na úseku Tajšet – Nižněudinsk. Na počátku roku 1920 se přesunul do Vladivostoku a 23. dubna se společně se svou jednotkou a dalšími nalodil na loď USAT America. Loď, coby 22. transport, opustila ruské území a plula jižní trasou přes Hongkong, Singapur, Ceylon a Port Said do italského Terstu. Jan Valčík se vrátil do svého rodného Tichova k manželce a dceři Marii (*1914), kde žil po zbytek života. Narodily se mu ještě další tři dcery Ludmila (*1921), Františka (*1925) a Antonie (*1928). V meziválečném období pracoval jako cestář, což bylo jen malé přilepšení k drobnému hospodářství. Jeho celoživotní vášní byly stromy a velmi rád chodil roubovat plané stromky na pasekách. Působil také v Československé obci legionářské ve Valašských Kloboukách. Zemřel v Tichově 19. března 1940 a poslední odpočinek našel na hřbitově ve Valašských Kloboukách. Na hrobě mu byla odhalena pamětní deska. ■

Vernisáž výstavy „KVH Slovácko – náhled za oponu cestování časem“

JEDNOTA ČSOL V HODONÍNĚ

Text br. Lukáš Lexa, *předseda jednoty*
foto Martin Žižlavský, Petra Černá, Lukáš Lexa

V neděli 29. ledna 2023 byla v Městském muzeu ve Strážnici slavnostně zahájena výstava Klub vojenské historie Slovácko – „Náhled za oponu cestování časem“. Členové klubu jsou současně členy Jednoty Československé obce legionářské v Hodoníně a prostřednictvím této výstavy chtějí prezentovat jednak historii svého spolku, jednotlivá období a uniformy, které ztvárňují, ale též další aktivity, které se pojí s členstvím v klubu vojenské historie, ale vnějšímu divákovi zůstávají poněkud skryté (resp. vidí pouze jejich výsledky): například sběratelství, šití uniforem a doplňků, studium historických podkladů, konzervace a opravy zbraní a kožených výstrojních součástí.

Výstavu zahájili předstevé klubu vojenské historie – zakladatel klubu Martin Žižlavský, pokračovatel Lukáš Lexa a současný předseda Jakub Novák. V lednu letošního roku uplynulo 13 let od oficiálního založení klubu (pod názvem 19. prapor Stráže obrany státu Hodonín o. s.) a 10 let od první výstavy v Městském muzeu ve Strážnici (Život za První republiky). Z proslovu současného předsedy klubu cituji: „Máme nyní za sebou několik obtížných let. Do funkce jsem nastoupil

téměř souběžně s příchodem pandemie a aktivita našeho klubu byla tehdy nutně utlumena. Můžu ale s hrdostí říct, že ani během koronavirových let zcela neustala. V uvolněnějších měsících se nám dařilo účastnit se akcí po celé republice, dokonce jsme v roce 2021 úspěšně zorganizovali akci Vojenský den ve Strážnickém skanzenu. Do třináctého roku svého fungování jsme vstoupili se třinácti řádnými a šesti čestnými členy (s historicky největší členskou základnou) a s nadějí vyhlížíme nadcházející měsíce, kdy doufáme v obnovení aktivity klubu v takovém rozsahu, jakého dosahovala v období předpandemickým. Prvním krokem k tomuto je právě výstava, jejíž zahájení jste svědky,„

Závěrem bychom chtěli poděkovat všem, kteří se na výstavě podíleli (vedle členů klubu zejména Rostislavu Adamovi a Minimuzeu obrany hranic v Dyjákovičkách a Historickému oddělení Moravského zemského muzea v Brně), a také všem osobám a institucím, se kterými léta spolupracujeme, a těm, kteří nás různými způsoby podporují, a to především našim nejbližším. ■

bři. Ladislav Slámečka a Miroslav Mañas

Osvobození Valašskokloboucka

Za krásného počasí lemovaného vůní jara a květem rozkvetlých stromů i luk se každoročně nesou tiché vzpomínky na oběti a padlé osvoboditele našeho regionu. Dny před samotným osvobozením prožíval region krušné chvíle, kdy strašlivé běsnění okupantů neznalo mezí. Popravy civilního obyvatelstva, vypálení osady Ploština, Vařákových pasek či Prlova dalo tomuto zločinu název „krvavé jaro 1945“. Není proto divu, že se místní obyvatelstvo čím dál více s touhou a modlitbami otáčelo na východ, kde již hřměla děla osvobozujících vojsk. Letos je tomu 78 let, kdy bývalý soudní okres Valašské Klobouky osvobodila Rumunská královská armáda.

*Jiřina Rychlovská,
roz. Švachová, podává
občerstvení rumunským
vojákům ve Valašských
Kloboukách*

Ta postupovala ze Slovenska na Moravu jako součást vojsk 2. ukrajinského frontu. Osvobození Moravy probíhalo v rámci Bratislavsko-brněnské operace pod velením maršála R. J. Malinovského. Do útočné formace 2. ukrajinského frontu byly zpočátku zapojeny dvě sovětské a dvě rumunské pozemní armády, 2. tankový pluk rumunské armády, jedna sovětská letecká armáda a také rumunský letecký sbor. Účinnou leteckou podporu pozemním vojskům 2. ukrajinského frontu poskytovaly stíhací, bitevní a bombardovací divize 5. gardové letecké armády pod velením generálplukovníka letectva S. K. Gorjunova. Rumunské letectvo nasadilo do bojů

letecký sbor v počtu 3633 mužů pod velením generála eskadry Traiana Burduloiu. Z piešťanského letiště podporoval rumunský letecký sbor svá pozemní vojska v bojích severozápadně od Bílých Karpat, v prostoru Luhačovic, Vizovic, Zlína, Olomouce, Kojetína. Dne 1. května byl sestřelen jeden z jejich letounů nedaleko od Luhačovic.

Proti útočícím jednotkám na moravsko-slovenské hranici stály síly 8. německé armády v počtu přes 160 000 mužů jako součást skupiny armád „Střed“ pod velením maršála Ferdinanda Schörnera. Jeho hlavní stan byl umístěn ve východočeských lázních Velichovky. Maršál Schörner měl stále ještě k dispozici mohutnou armádu čítající přes 900 000

*Odstraňování německých
nápisů po osvobození
Valašských Klobouk*

Rumunští vojáci při osvobození města Valašské Klobouky na ulici Sychrov

mužů, odhodlaných vzdorovat až do úplného konce, chtěl získat co nejvíce času a probojovat si cestu na západ Čech do amerického zajetí.

Severovýchodní část současného Zlínského kraje – oblast Vsetínska a Velkých Karlovic – spadala do operačního prostoru 4. ukrajinského frontu pod velením armádního generála A. I. Jeremenka. Do jeho podřízenosti patřil Československý armádní sbor v SSSR, jemuž velel generál Karel Klapálek. Po těžkých bojích před Žilinou, u Strečna, se našim vojákům podařilo 30. dubna dosáhnout hlavními silami rozvodněného Váhu. V noci na 1. května se začaly jednotky sboru přepravovat na jeho západní břeh u Velké Bytče. Bezprostředně následoval útok na pohoří Javorníky, které nepřítel od léta 1944 opevňoval a zajišťoval četnými opěrnými body. K večeru 2. května 3. a 1. brigáda narazily pod hřebeny Javorníků na velice houževnatý odpor. Postup 4. čs. brigády byl snažší,

z chodu prolomila nepřátelskou obranu a jako první pronikla 2. května na území Moravy. Ještě odpoledne toho dne sestoupila 4. brigáda u osady Bařiny do údolí a zablokovala provoz nepřátelského týlu na železnici a silnici ke Vsetínu. Hlavní síly sboru dokončily 3. května likvidaci nepřítele na Javorníkách, osvobozen byl i důležitý komunikační uzel – Ústí u Vsetína. V likvidaci roztroušených nepřátelských jednotek pokračoval sbor i 4. května a účinně pomohl občanům Vsetína dokončit povstání proti okupantům. Od rána příštího dne začalo intenzivní pronásledování nepřítele. Po ose Vsetín, Ratiboř, Hošťálková až k Bystřici pod Hostýnem postupovala 4. brigáda, jižněji od ní v prvním sledu 1. brigáda a ve druhém sledu za ní 3. brigáda ve směru Liptál, Neubuz, Hrobice, Rusava, Lukov a Velíková. Čs. sbor dostal rozkaz 7. května útočit z prostoru Hulína podél železnice a silnice na Přerov a Olomouc. Předvoj 3. brigády však narazil u osady Břest na úpornou nepřátelskou obranu, kterou

se nepodařilo z chodu zdolat. Za této situace byl směr dalšího postupu změněn od Hulína na severozápad k Prostějovu. Konec války zastihl jednotky Čs. armádního sboru u Pivína.

Levé křídlo Československého armádního sboru chránila od jihu 4. rumunská královská armáda, jejíž velitel, sborový generál Nicolae Dascalescu, měl na počátku bojů na území tehdejšího Československa k dispozici 116 432 mužů. Celkový počet rumunských vojáků působících v roce 1945 na československém území dosáhl takřka 250 tisíc osob. Rumuni osvobodili přes 1700 československých obcí včetně 31 měst. Ztráty rumunského vojska byly obrovské – 33 241 padlých a nezvěstných a 33 254 zraněných.

4. armáda generála Nicolae Dascalesca se skládala z těchto útvarů:

2. armádní sbor pod velením divizního generála Costina Ionasca po zdolání Bílých Karpat útočil ve směru Záhovice – Bojkovice – Zádveřice – Slušovice – Hulín.

6. armádní sbor pod velením divizního generála Gheorgho Stavresca postupoval na Moravu ve směru Ilava – Horní Lideč.

3. pěší divize se stavem 6 155 mužů pod velením brigádního generála Iona Tanasesca bojovala nejdříve v prostoru Uherský Brod a Nivnice, potom Lhotka – Kelníky – Bohuslavice u Zlína – Zlín – Louky – Mysločovice.

6. pěší divize se stavem 5 512 mužů pod velením brigádního generála Iona Dimulesca postupovala přes Lopeník – Vyškovec – Bystrici pod Lopeníkem – Luhačovice – Horní Lhotu – Zádveřice – Bílovice – Jarošov.

9. pěší divize se stavem 6 643 mužů pod velením brigádního generála Iona Stanculesca bojovala ve směru Strání – Korytná – Popovice – Karlovice – Sazovice – Hulín.

11. pěší divize se stavem 6 902 mužů pod velením

brigádního generála Constantina Badesca postupovala ve směru Nemšová – Vlárský průsmyk – Bylnice – Vysoké Pole.

18. pěší divize se stavem 5 274 mužů pod velením Gheorgho Cosmy měla pochodovou osu ve směru Púchov – Horní Lideč – Lidečko.

21. pěší divize se stavem 4 751 mužů pod velením brigádního generála Marina Ceausa bojovala ve směru Kykula – Vyškovec – Bojkovice – Rudimov – Loučka – Slopné – Vizovice.

1. jezdecká divize se stavem 5 558 mužů pod velením plukovníka Constantina Talpeseho postupovala ve směru Dolná Súča – Pitín – Slavičín – Vlachovice – Újezd u Valašských Klobouk.

8. jezdecká divize se stavem 4 914 mužů pod velením brigádního generála Iona Eftimia postupovala ve směru Bánov – jihozápadně od Šumic – Luhačovice – Provodov – Želechovice.

4. (rumunská) armáda 14. dubna překročila společně s 232. sovětskou divizí řeku Váh u Nového Mesta nad Váhom. Jedna z jejích částí zamířila směrem k moravské hranici do prostoru Květná-Strání. Další jednotky této armády útočily podél Váhu na Trenčín. Teprve 26. dubna začaly osvobozující jednotky postupovat na Vlárský průsmyk v Bílých Karpatech, kde překročily hranici a 2. května osvobodily úsek Valašskokloboucka. Již 1. května dorazilo rumunské vojsko do Brumova, kde se ještě setkalo s ozbrojeným odporem. Odtud se rozdělilo na skupiny, jedna odbočila již ve Sv. Sidonii a přes hory na Nedašovsko, další skupina pokračovala na Štítnou a poslední skupina směrem na Klobouky. Valašské Klobouky se dočkaly osvobození o den později, 2. května 1945. Předchozí den postupně opouštěly město poslední německé jednotky. Povedlo se jim ještě zničit dopravní zařízení ve stanicích ČSD, zničily hradlo, telefonní sloupy a také telefonní ústřednu na poště. Několik týdnů před koncem války budovaly, i za nucené pomoci místních obyvatel, několik protitankových zátaras a kulometných zákopů, hlavně podél přístupových cest do města. Zátarasy však žádného významu neměly, protože německé vojsko spěšně ustupovalo před sovětskou a rumunskou armádou. Dne 2. května, kolem 6. hodiny ráno, pronikli do Klobouk první členové průzkumné hlídky Rudé armády. Mezi 7. a 8. hodinou ranní vstoupili do města první vojáci spojenecké 4. rumunské armády, kteří přicházeli směrem od Brumova hornatým terénem, po stráních, podél železniční tratě a přes Jeleňovskou. Rumunská vojska byla poprvé uvítána v Brumovské ulici a pokračovala na Masarykovo náměstí. Lidé nosili vojákům občerstvení, cigarety a fotografovali si je. Je však nutno říci, že rumunské vojsko postupovalo velmi rychle, ačkoliv nebylo tak motorizováno. Lidé ve Valašských Kloboukách byli plni nadšení a euforie z dlouho očekávané svobody. Jen o pár kilometrů dál se ve stejné chvíli odehrávala zvěrstva na Vařákových pasekách.

Ve stejné době, kdy bylo osvobozováno Kloboucko, pronikala rumunská armáda i na Slavičínsko. První rumunské jednotky vstoupily do Slavičína již 1. května ve 23 hodin, po osvobození Hostětína a Šanova. Při postupu směrem na Hrádek došlo k přestřelce, při které blízko rozcestí do Šanova padl rumunský voják Cherchine Marin. Voják byl pochován v Hrádku na návsi u pomníku padlých v první světové válce. Jeho tělo v hrobě leží dodnes, neboť si jej vyžádaly hrádecké ženy, že se o jeho památku budou starat. Ostatní padlí z regionu byli postupně převezeni na vojenský hřbitov v Brně. Občané v Hrádku rumunské vojáky pohostili a zajistili jim krátký odpočinek s možností umytí a oholení. Osvobozovací boje pokračovaly dál směrem k Nevšové, Lipové, Petrůvce a Sehradicím. Brzy nad ránem byly bez boje osvobozeny Divnice, později i Nevšová. Štáb rumunských jednotek pod velením plukovníka Cherghe Filipesca se zdržel v Nevšové do 8:00 hodin ráno a poté odjel směrem na Petrůvku. Ta byla osvobozena v 7:00 hodin ráno, také bez boje. Několik hodin však trvala přestřelka v prostoru Rudimov – Kladná – Petrůvka. Němci ustoupili před Rumuny směrem k Dolní Lhotě. Cesta ze Slavičína do Lipové byla zaminována, a to se stalo osudným pro 4 rumunské vojáky, které miny zabily. Stalo se tak 2. května 1945. Vojáci jsou pohřbeni jednak ve Slavičíně na hřbitově (plutonier Georgiu Stolerul), a také v Lipové u kaple (jedná se o seržanta Georgie Paludese a kapitána Julius Goiceana). Čtvrtý rumunský voják nebyl vůbec pohřben, neboť jeho tělo zcela roztrhala mina. Na Slavičínsku zemřelo 12 rumunských vojáků.

Desítky let hlavní zásluhy za osvobození Československa nesla Rudá armáda a role Rumunské královské armády byla záměrně potlačována. Teprve nyní se vzpomíná na tisíce obětí ze strany Rumunů, kteří měli obrovský podíl při osvobození Slovenska a Moravy. Naše jednotka si bude připomínat jejich památky a svou činností se bude snažit, aby kolektivní paměť regionu neupadla v zapomnění. ■

Neznáme svedectvá legionárov o havárii Štefánikovho lietadla 4. mája 1919 v Ivanke pri Dunaji

Aj po viac ako sto rokoch po leteckej tragédii vo Vajnorochoch, pri ktorej zahynul generál Milan Rastislav Štefánik a jeho traja talianski sprievodcovia, sa občas objavujú doteraz neznáme svedectvá očitých svedkov tejto udalosti. Nedávno bol v Ponitrianskom múzeu v Nitre objavený dokument talianskeho legionára Otokara Vážanského¹ z Nitry obsahujúci závažné autentické svedectvo o tom tragickom dni.²

Dokument je významným svedectvom viacerých očitých svedkov o tom, čo videli v ten deň v Bratislave a na letisku vo Vajnorochoch a tak isto o tom, aké zlé počasie, dážď a víchrica, vtedy panovali. Potvrďuje sa, že prílet Štefánika nebol očakávaný, a všetci významnejší predstavitelia z Bratislavy odcestovali do Skalice na slávnosť sadenia lipy slobody. Autor dokumentu vylučuje, že by sa na lietadlo bolo strieľalo

a pokúša sa aj vysvetliť, ako táto podľa neho nezmyselná hypotéza vznikla.

Prepis strojopísaného dokumentu miestami rukou doplného a opravovaného rukopisom:

„Spomienka legionára. [vľavo nad týmto nadpisom je rukou pripísané: Otokar Vážanský čsl. taliansky legionár, Nitra, Rooseveltova 20]

Je Štefánikova smrť záhadná?

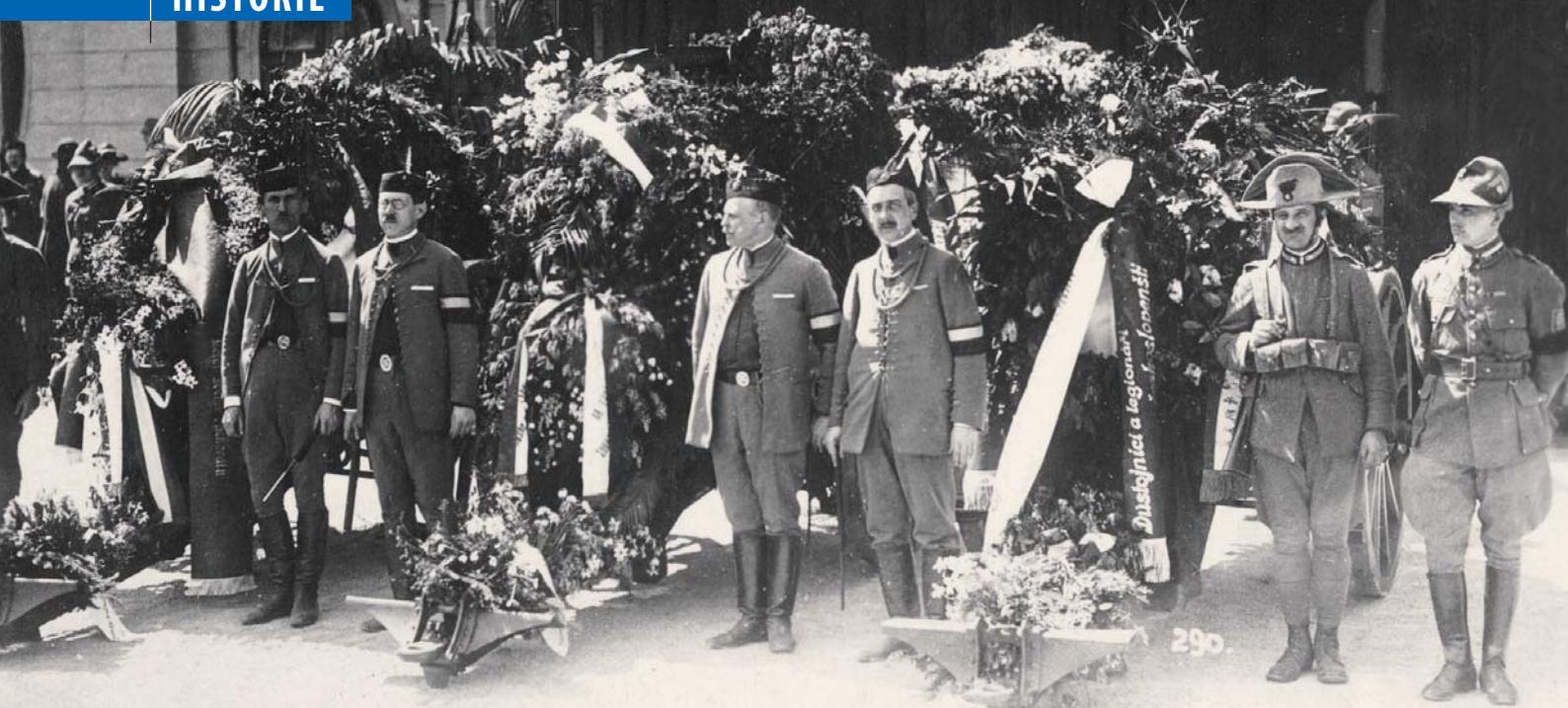
[Vpravo nad nadpisom rukou pripísané: Časť letiska vo Vajnoroach naplavená vodou.]

Začiatkom apríla roku 1919 prišla do Bratislavy prvá časť francúzskej vojenskej leteckej misie aj s hangárom. Bolo ich asi 8 alebo desať a ubytovali sa v kasárňach 71. pluku v tých miestach, kde bola Židovská ulica. V ten istý čas bolo z Prahy od leteckého zboru poslaných do Bratislavy 7 mužov týmto Francúzom na pomoc a tiež sa ubytovali v tých istých objektoch, ale trvalo to 1–2 dni kým sa tieto našli. Bolo to síce komické, ale v tých pomeroch nič zvláštne. Medzi tými 7-mi mužmi bol aj môj priateľ a spolužiak ešte národnej/ludovej školy Jan Leskovský zo Žďánic, teraz okres Hodonín.³ Hoci bola vo Vajnoroach na letisku voda, postavili hangár a čakali príchod ďalších Francúzov, ktorí prileteli do Bratislavy asi 24.–26.-ho apríla. Boli to piloti a mechanici, medzi týmito boli asi 4–5-ti francúzski legionári českej národnosti. Dovedna bolo v tej francúzskej misii aj s ich veliteľom – kapitánom 28 mužov. Kapitán sa volal Lachman (Lechman) a vedel trochu poľsky.

Ja som bol telefonistom na veliteľstve 35.-ho čl. streleckého pluku talian. légii. 3. mája 1919 teda deň pred priletom Gen. Štefánika (o čom sme ešte nevedeli) prišiel za nami na veliteľstvo, nám známy slovenský národovec Dr. Pavel Blaho⁴ a hovoril, že organizuje na nedeľu t. j. na zajtra z Bratislavy výpravu na slávnosť zasadenia lipy slobody v Skalici a že by chcel mať pri tom voľajakého legionára – Slováka. Reku, je medzi nami Slováka, brat Michal Hlavatý, zo Sučej pri Trnave.⁵ Zajtra by mal mať službu ale ja ho zastúpim nech ide!⁶

V nedeľu ráno 4. mája som teda nastúpil na veliteľstve službu k telefónu. Deň nebol pekný vonku bola veľká víchrica, až tak triaslo s oblokmi v hotelu u „Zlaté ruže“, kde sme boli s veliteľstvom ubytovaní. Asi pred jedenástou hodinou som prevzal krátky fonogram, ako sa pamätám obsahu 'máme hlásené, že Generál Štefánik prileť v smere od Viedne do Bratislavy, urobte potrebné opatrenia' (ovšem bolo to v českej reči). V tú chvíľu nebol v kancelárii žiadny dôstojník. Veliteľ pluku br. major Fabián bol tuším tiež v Skalici aj s celou bratislavskou-slovenskou elitou

a službu majúci dôstojník len pred chvíľou voľakde odišiel. Ja som nečakal na rozkaz, ale ihneď som podával fonogram ďalej všetkým našim oddielom ktoré som mal na zozname. Hneď pri preberaní fonogramu sa ma zmocnil taký nepríjemný pocit, akoby nedobrá predtucha a hoci som sa nútil nepripúšťať si zlé myšlienky, z povedomia na povrch stále sa mi nasilu vynárali obavy: Je možné, aby sa v takej víchrici mohlo lietadlo priblížiť k zemi? Čo keď sa priblíži k zemi taká silná vlna vetra ho zachytí a bachne o zem? Také predstavy ma trápili, – ale čo ťa po tom, veď on je skúsený letec,⁷ vie, ako pristáť. Čo som takto premýšľal (mohlo to trvať 20–30 minút/) už som počul hluk motora nad Bratislavou. V tú chvíľu ma chmúrne myšlienky opustili a mal som pocit ako by bol náš generál už medzi nami. Veď od prvého mája sme boli vo vojnovom stave s Maďarmi,⁸ hranice slabo obsadené, stále sme veru spomínali – už keby tu bol Štefánik! V celkom dobrej nálade som odovzdal službu bráchovi a išiel som si pre mináž. Po mináži som sa bezstarostne natiahol na kavalec a oddal som sa myšlienkam aký bude vývoj nášho konfliktu s Maďarskom. Von do tej víchrice sa mi nechcelo: – však on stejne príde k nám na veliteľstvo! V tejto chvíli sa náhle otvorili dvere a telefonista br. A. Pridal z Brna zavolať 'Štefánik sa zabil!' Všetci sme ostali ako zmeravení. Rýchlo som sa obliekol a nakoľko bolo v tej víchrici možné, ponáhlal som sa k honvédskeým kasárňam, kde bol ubytovaný oddiel nášho pluku. Pôvodne som si myslel, že si tam vypožičiam bicykel a tak sa chytro dostanem na miesto nešťastia, ale keď som vyšiel na ulicu, hneď som vedel, že sa na kole ísť nemôžem lebo chvíľami som musel oboma rukami držať širák na hlave. Na ceste som uvažoval čo robiť, prišlo mi na rozum, že iste privezú Štefánikovu mŕtvolu do štátnej nemocnice; – hybaj sa ta pozrieť; – čo chvíľa som sa uvidel pri bráne. Bolo to asi po 13.00 hod. naproti pri budove lekárskej fakulty stáli dvaja naši legionári, ktorí keď ma zbadali kývali na mňa, (ktorí z našich legionárov nepoznali bradatého telefonistu 'barbu' od pluku?) keď som k nim prišiel vraveli mi, že práve už privezli Štefánika, ale že ich nechcú pustiť dnu. – reku pokúsme sa, ja som išiel prvý a veľmi zdvorilo som poposil plukovníka – lekára z domácej armády, aby nám aspoň mŕtvolu nášho generála

*Pohreb gen. Štefánika a jeho družiek v Bratislave.
Lokolská ulica – 10. května 1919.*

ukázal. On trochu akoby uvažoval, ale dosť rýchlo odpovedal, že neni dovolené skôr ako príde komisia, ukázať mŕtvolu, ale vám našim legionárom urobím výnimku. Pustil nás do miestnosti, kde boli ako na márach 3 zakryté mŕtvy. Jednu odokryl, hneď som poznal, že je to Štefánik. V hlbokom pohnutí som prezeral a prišlo mne na rozum „prvý dotyk oslobodenej vlasti znamenal smrť“. Pamätám sa akoby teraz, že jedno celé líce na tvári bolo podliate krvou. Z toho som usudzoval, že musel padnúť dolu hlavou ináč však obličaj nebol nijako znetvorený.

Večer keď sme sa zišli, prišiel do izby jeden ordonanc a hovoril, že na brehu, čo bola vlastne hranica,⁹ jeden vojak [dve prečiarknuté písmená] z domácej armády čo tam mal strážiť na lietadlo vystrelil z guľometu, lebo myslel, že je to lietadlo maďarské, keďže to malo znak farby ako majú Maďari – len obrátene.¹⁰ Ja som nato hneď reagoval s otázkou. Môže lietadlo vo výške 1200 m guľometom [k opravené rukou na g] zostreliť? Nezmysel!!!

O niekoľko dní som sa zišiel s mojím kamarátom od letcov, ktorého som vyššie spomenul. Nechajme jeho hovoriť: Dostali sme depešu, že priletí gen. Štefánik, spravili sme rýchlo prípravu na jeho prijatie, rozostavali sme znaky atď. na letisku bola ešte voda víchor bol veľký – však vieš. Čochvíľa sa lietadlo objavilo, zakrúžilo nad nami a letelo ďalej smerom na Nové Zámky. Keď sa od nás vzdialilo tak, že sme ho videli asi vo veľkosti holuba, tak sa obrátilo a letelo zas smerom k nám. Videli sme ako sa k nám približuje a potom ako sa spúšťa na pristátie ale hneď sa nám stratilo za lesíkom, ktorý je medzi letiskom a Ivankou pri Dunaji. Krátko nato [rukou oddelené na od to] sme videli za lesíkom veľký stĺp dymu, čo bolo následkom výbuchu/motoru. Hneď sme si uvedomili, že sa stala havária Štefánikovho lietadla a v tú chvíľu všetci sme križom cez polia bežali k miestu havárie. Keď sme ta pribehli, bolo tam už 6–8 mladých ľudí z neďalekej Ivanky. Tri mŕtvy sme našli pri ceste, štvrtá bola zaseknutá medzi motormi. Medzi tromi bola aj mŕtvola g. Štefánika. Potom sme tie tri mŕtvy naložili do džipu a odviezli do Bratislavy.¹¹

Na letisku bolo 28 mužov vo francúzskej uniforme, v starej rakúskej¹² 7 Čechov ako letištná služba a potom asi 10–12 pánov z vládnej budovy, ktorí prišli na 3 kočoch z Bratislavy. Nikto z vyšších vládnych činiteľov nečakal, ani čestná rota – nič veď

to prišlo tak náhlo, bolo to veľké prekvapenie nikto nebol na to pripravený. Ako som vyššie poznamenal, ráno odcestovali všetci do Skalice.

Čo myslíš, prečo tie 3 osoby nezhoreli? Iste sa ím videlo tam to miesto na pristátie najvhodnejšie, lebo je to pekná rovina, keď chceli zosadnúť, museli spomaliť a pritom ich silný náraz vetra z lietadla vyhodil! Je to tvoj názor? Nie, to bol všeobecný názor letcov, ovšem mohlo to byť aj tak, že keď už lietadlo nemohli ovládnuť a uvedomili si, že sa zrúti, tak vyskočili, aby nezhoreli, veď si museli uvedomiť, že motor pri náraze [e opravované rukou] musí explodovať. Nikto to v tú poslednú sekundu nevidel, aspoň sa nik neprihlásil z tých čo k nešťastiu prišli ako prví. Bola nedela jedenástej hodine [rukou nadpísané pred 12. hodinou], ľudia boli na omši, v takú víchricu sa nikto na ulici nezdržoval a my z letiska sme tiež nemohli nič vidieť. – Čo myslíš, ako padol Štefánik na zem, ja si myslím, že padol dolu hlavou [dĺžka prečiarknutý rukou] keď mal jedno líce podliate krvou, čo Ty? To zistí súdna pítva to že mal líce modré, nemusel ešte padnúť dolu hlavou, však ja som si toho tiež všimol. – Ešte jednu otázku – čo na to povieš, že vraj lietadlo bolo zasiahnuté tým guľometom a následkom toho výstrelu sa zrútilo? To – je nemysliteľné a nemožné aby guľomet (a)lebo puška mohla lietadlo vo výške 1000 m [rukou nadpísané asi 800] zasiahnúť, lebo dokonca zostreliť a potom od toho miesta kde ten strážny na lietadlo strelil, uletelo ešte [rukou doplnené] asi 35 kilometrov, teda aby od toho výstrelu v poslednú sekundu pred pristátím lietadla motor explodoval? Veď je to hotový nezmysel. Ak by skutočne to lietadlo v poslednú [doplnené rukou sekundu] začalo horieť, tak ale [e opravované] nie od toho výstrelu!!!

Od tej doby ubehlo bezmála 50 rokov. Tohto roku¹³ na jar som sa zas stretol s mojím kamarátom J. Leskovským v Žďániciach na Morave. Pospomínali sme ako to bolo za našich mladých časov, aj keď sme boli ako vojaci v Bratislave. Ja som mu hovoril: 'Vieš, že skoro celá slovenská verejnosť verí, že g. Štefánika nechali zostreliť Česi?' – 'Viem, aj tuná sa o tom hovorilo, ale bola to veľmi špinavá politická zbraň proti českým vládnym činiteľom!' 'Reku, mali by sme ísť na MNV a tam zápisnične všetko čo o tom tragickom prípade vieme zanechať pre históriu.' On mi

na to hovoril. 'Ja som to už všetko spísal a dal som to tunajšiemu kronikárovi F. Chalabalovi.' Vtedy som si aj ja zaumienil, že tieto historické fakty napíšem tak, ako som ich osobne [opravované rukou] prežíval, nič z toho neodoberiem a nič k tomu nepridám a uvádzam len historickú pravdu.

Pred pár dňami som v Bratislave navštívil redaktora Smeny s. Vároša, lebo si ho veľmi ctím a vážim za to, že rehabilitoval generála Štefánika.¹⁴ On mňa síce pekne prijal, ale nemal záujem aby odo mňa počul [p opravované rukou] čo o tom tragickom prípade viem a poslal mňa do redakcie Práca za redaktorom s. Sidorenkom. Za redaktorom s. Sidorenkom som nešiel, lebo nemám v neho dôveru. Voľajako v máji som od neho čítal uverejnený dialóg s A. Sivákom z Pukanca. V Práci stálo, že slovenský národ chce vedieť pravdu o Štefánikovi atď. pritom sa však aj vyhrážal! Sivák tvrdil, že bol ako vojak v Bratislave a že vojsko už g. Štefánika čakalo, on že bol medzi vojakmi a stáli chlap o chlapa opretí na letisku vojskom obkolesenom, že sa strieľalo a že videl ako bolo lietadlo na letisku zostrelené. Štefánikova mŕtvolu bola asi 300 metrov od neho, ale že k nej nebol nikto pripustený (nepíšem všetko doslovne). Keby bol s. Sidorenko seriózný človek, bol by sa opýtal [i opravené perom na ý] Siváka, ako to, že on videl Štefánikovu mŕtvolu na letisku a Štefánik padol pri Ivanke a to je od vajnorského letiska aspoň 2 km – hneď by bol vedel, že Sivák nehovorí pravdu. Redaktor s. Sidorenko dôrazne žiadal pravdu, ale hneď na to servíroval slovenskej verejnosti stopercentnú lož!!!

Za tých bezmála 50 rokov som počul a čítal veľa rôznych nepravd a polopravd akiste sa budú hovoriť a písať všelijaké špekulácie. – Prehlasujem na svoje svedomie a na svoju legionársku česť, že čo sa nezrovnáva s touto mojou správou nie je to pravda! Do dneška som nečítal ani úradnú správu o tej katastrofe z tej doby. Čo sa nezrovnáva s týmto, čo tuná píšem, popieram, že je pravda!

Ako vznikla tá verzia [oddelené perom], že bol g. Štefánik zostrelený? Niektorí [y opravený na i], ktorí boli z vládnej budovy na letisku a vrátili sa do Bratislavy a počuli [i je prečiarknuté] o tom výstrele pri Petržalke, v tom rozrušení nezodpovedne vládnym činiteľom a hosťom hlásil [i je pripísané

rukou], že g. Štefánik sa stal obeťou tragického omylu. Tento omylom spravený výstrel a hlavne jeho nekritické hodnotenie zapríčinilo toľko zlej krvi a na stá rôznych nesprávnych a zlomyseľných verzii!!!

Viacrát za prvej republiky a za slovenského štátu som rozmýšľal nad tým, čím by bol Generál a minister Štefánik, keby nebol tragicky zahynul. Prišiel som k presvedčeniu, že by bol iste v tom politickom zápase, aký vtedy bol, tak špinený, ako boli ostatní politickí činitelia čo sa pričínili o utvorenie Čsl štátu. A to práve od tých, čo ho potom až veľmi vyzdvihovali. Bola teda jeho tragická smrť, povedal by [som] isté dobrodenie od Prozreteľnosti, lebo by nebol býval [prvé v rukou opravené na b] uctievaný [e doplnené rukou] ako slovenský/československý/hrdina, akým v skutočnosti bol už aj [oddelené rukou] pred svojou tragickou smrťou!!!

V Nitre dňa 30. decembra 1968 Otokar Vážanský talian. legionár Nitra, Rooseveltova ul. 20

Venuje Nitrianskemu vlastivednému múzeu v Nitre dňa 1. mája 1969."

Na osobitnom liste je pripojený ešte tento dodatok:

„Rozhovor medzi talianskymi legionármi.

Keď som prečítal Smenu zo dňa 4. 5. a 17. mája až som sa zhrzol, koľko vymyslenín sa behom tých 50-ti [ch] rokov nahromadilo. O mnohých som už počul, ale že je toho už toľko, to som si nemyslel. Zaujímavé, že mňa legionára, ktorý 4. mája 1919 mal službu na veliteľstve v Bratislave, nechcel red. Vároš v roku 1968 ani [p]očuť teraz však pozháňal toľko nepravd, že to musel v troch číslach uverejniť.¹⁵ Ako títo ľudia vedia celú slovenskú verejnosť sfanatizovať!!!

Na to ma navštívil taliansky legionár brat Koloman Holka z Veľkej Mani, s ktorým sa dobre poznám ešte z Talianska.¹⁶ Dobré, že si prišiel, ja som z celej tej hystérie celkom otrávený, aspoň sa trochu rozptýlim. On hovorí: bol som tieto dni na Bradle, ale aj tam sa štvalo, neľúbilo sa mi to, došiel som odtiaľ znechutený. Ja: čo na to povieš, zasa bola reč v novinách, že sa z delostreleckých kasární strieľalo na lietadlo, v ktorom letel Štefánik. On, že je to nehorázna lož, veď my sme ani žiadnu strelnú zbraň tam ani nemali, lebo

sme ju nechali u roty. Ja: vieš čo, mal by si napísať, čo vieš o Štefánikovej tragédii a dáme to do múzea. On hovorí: ja ti všetko poviem a ty to napíš, lebo si zbehejší v písme, ja to podpíšem. Teda on hovorí:

„Po obsadení Bratislavy boli sme ubytovaní v honvédskych kasárňach, keď hľadali chlapcov k muliciam, prihlásilo sa nás 18–20 samých Slovákov a poslali nás do delostreleckých kasární Za našou budovou bola ešte jedna budova a tá bola plná kufrov, čo ešte ostali od mobilizácie. Tieto kufre strážili vojaci z domácej armády, čo museli potom znova narukovať. Boli to ľudia, ktorí sa vrátili z talianskeho frontu. Boli to ľudia z okolia Bratislavy, to vieš ako sa na nás legionárov pozerali. Jeden z nich mi hovoril: My sme mali už pol Talianska vybojovaného keď sme sa chystali dať Talianom poslednú ranu, tak ste nás zradili, vy hazaárulóki!¹⁷ To boli takíto ľudia, potom sa nečuduj, že títo rozširovali všelijaké falošné reči. Ja sa Ťa pýtam, nemohli títo ľudia strieľať na Štefánikovo lietadlo? On: ale veď ani títo ľudia nemali pri sebe strelné zbrane a navyše oni ani nevedeli, že Štefánik príleti. Vy ste nám to z pluku nahlásili krátko predtým, telefonicky. My sme na to hneď pootvárali okná a keď sme [p]očuli a potom aj videli bližieť sa lietadlo, tak sme mávali šatkami, lebo letelo celkom nad nami. Asi o 2–3 hodiny sme sa dozvedeli, čo sa stalo a to vieš, slzy sme ronili ako decká. Na to o pár dní sme išli k rotám a potom do poľa.

V Nitre dňa 19. mája 1969“

Vlastnoručné podpisy perom: Otokar Vážanský, Holka Koloman.

Koloman Holka

POZNÁMKY:

- 1 Signatúra PMM/2022/004H. Text spomienka legionára. Otokar/Otokar Vážanský (*23. 3. 1890, Ždánice okr. Kyjov, dnes Hodonín); neskôr žil v Nitre.
- 2 Dokument je prepísaný doslovne aj s pravopisnými chybami; keďže autor, taliansky legionár Otokar Vážanský bol Moravan, strojepis obsahuje veľa bohemizmov, pravopisných chýb a preklepov, absentujú často mäkkéne najmä nad Ľ, vokáľ a podobne. Vážanský pochádzal z Moravy, teda chodil do českých škôl, preto neovládal slovenčinu ani slovenský pravopis. Keďže prepis by bol plný výkričníkov, pravopis a preklepy som pre lepšiu zrozumiteľnosť textu opravil.
- 3 Mestečko Ždánice leží na juhu Moravy v okrese Hodonín.
- 4 MUDr. Pavel Blaho (1867–1927), zo Skalice.
- 5 Taliansky legionár Michal Hlavatý zo Suchej nad Parnou okr. Trnava (*21. 8. 1894) je zapísaný v zozname slovenských legionárov pod číslom 176. Slovenský národný archív v Bratislave, fond Československé légie, inventárne číslo 1.
- 6 <http://www.zahorskemuzeum.sk/sadenie-lipy-slobody-v-skalici/>
- 7 Vtedy mnohí predpokladali, že Štefánik sám pilotuje lietadlo.
- 8 Nevyhlásená vojna s Maďarskom prebiehala už od novembra 1918.
- 9 Petržalku mali vtedy ešte obsadenú Maďari až do 14. augusta 1919.
- 10 Miloslav Čaplovič oproti tomu uvádza, že maďarské lietadlá po vzniku Maďarskej republiky rád 21. marca 1919 už nemali na lietadlách červeno-bielo-zelenú trikolóru, ale červenú hviezdu. ČAPLOVIČ: Neverím, že Štefánika zostrelili – www.webnoviny.sk online 8. mája 2010.
- 11 Keďže telo jedného z talianskych pilotov bolo pod motormi, dovezli ho do Bratislavy až dodatočne.
- 12 Pre nedostatok nových uniforiem používalo domáce vojsko staré rakúske tzv. kolkované uniformy.
- 13 T. j. v roku 1968.
- 14 Milan Vároš vydal knihu Posledný let generála Štefánika. 2. rozšírené vydanie, Bratislava: NVK International, 1994. ISBN 80-85727-32-3. Údaj legionára, že Vároš od neho nechcel počuť svedectvo o Štefánikovej havárii je veľmi prekvapujúci.
- 15 Vážanský má pravdu, lebo vo Várošovej knihe napísanej na základe jeho článkov v Smene z roku 1968 je plno nepravd a pochybných tvrdení. Várošovi išlo viac o komerčný úspech a senzácie ako o zistenie pravdy.
- 16 Koloman Holka (*10. 8. 1893, Veľká Maňa), taliansky legionár.
- 17 Maď. Vlastizradcovia.

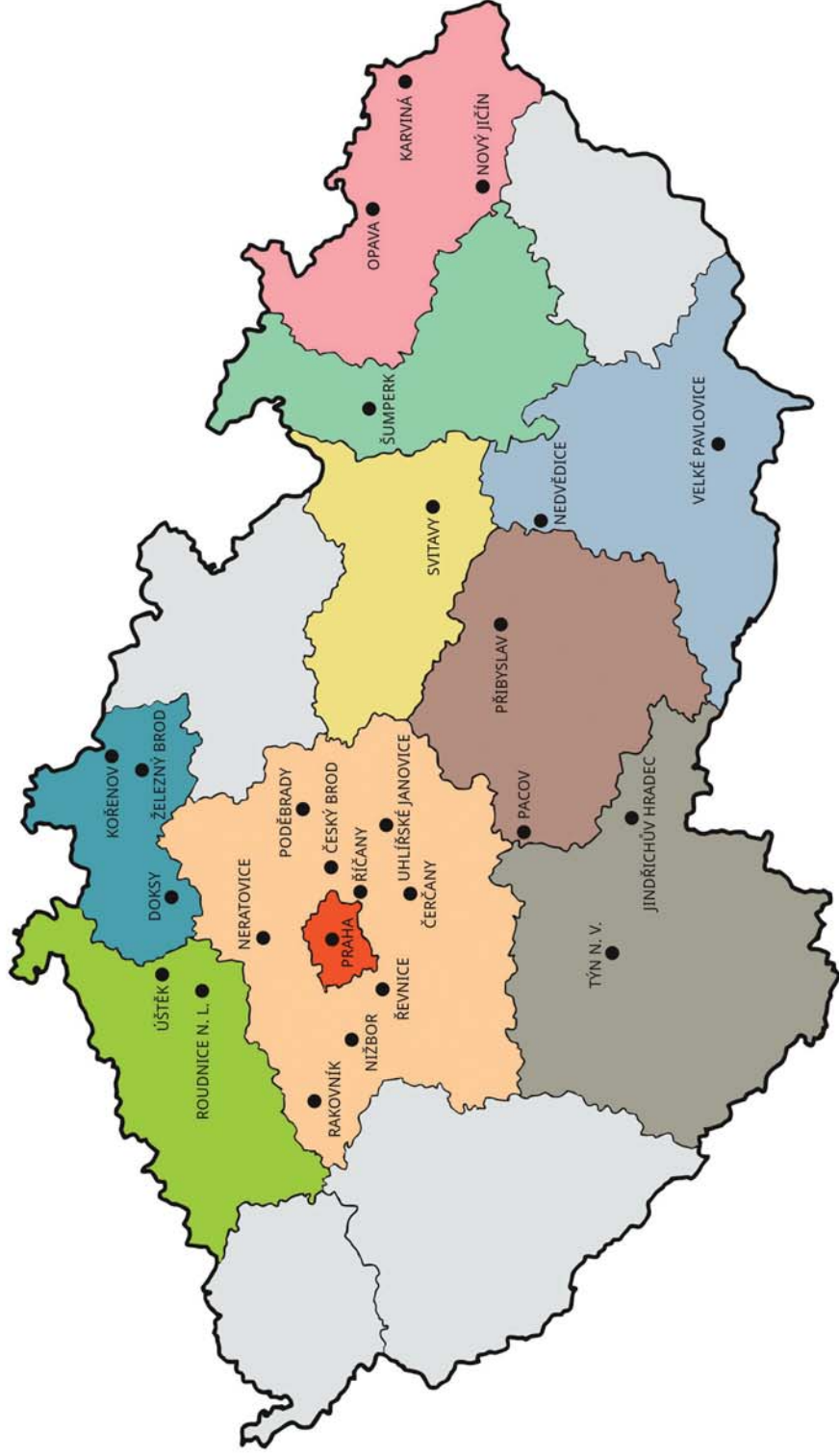

Časopis Legionársky směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je prezentovat rozsáhlou a různorodou činnost Československé obce legionářské, připomínat odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel.: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz
EDITOR: Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o.,

Na Spojce 968/7, 101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **UZÁVĚRKA ČÍSLA:** 5. dubna 2023, **EVIDENČNÍ ČÍSLO:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: www.csol.cz v rubrice Projekty. ■

LEGIOVLAK 2023

- Nový Jičín 11. - 16. 4.
- Karviná 18. - 23. 4.
- Opava 25. - 30. 4.
- Šumperk 2. - 7. 5.
- Svitavy 9. - 14. 5.
- Příbyslav 16. - 21. 5.
- Pacov 23. - 28. 5.
- Jindřichův Hradec 30. 5. - 4. 6.
- Týn nad Vltavou 6. - 11. 6.
- Čerčany 13. - 18. 6.
- Říčany 20. - 25. 6.
- Železný Brod 27. - 30. 6.
- Kořenov 1. - 6. 7.
- Doksy 11. - 16. 7.
- Ústěck 18. - 23. 7.
- Nižbor 25. - 30. 7.
- Řevnice 1. - 6. 8.
- Český Brod 8. - 13. 8.
- Uhlířské Janovice 15. - 20. 8.
- Nedvědice 22. - 27. 8.
- Velké Pavlovice 29. 8. - 3. 9.
- Slovenská republika 5. 9. - 22. 10.
- Praha 24. 10. - 5. 11.
- Rakovník 7. - 12. 11.
- Roudnice nad Labem 14. - 19. 11.
- Neratovice 21. - 26. 11.
- Poděbrady 28. 11. - 3. 12.

LEGIOVLAK.CZ

Změna termínů a trasy vyhrazena.

ČESKOLYOVNICKÉ
OBEC LEGIONŮVSKÁ

Ministerstvo dopravy

Muzeum československých legií

br. Vlastimil Křišťan

Anglická polní čapka a čs. medaile „Za chrabrost před nepřítelem“ z pozůstalosti Arnošta Friedmana

Anglické polní čapky z vlněného sukna byly standardní pokrývkou hlavy vojáků 1. československého samostatného polního praporu v SSSR. Již v létě 1942 se u jednotky rozšířila úprava čapky odstraněním předních knoflíků a sešitím bočnic. Na levé straně byl umístěn malý čs. čepicový odznak. První odznaky byly dodány z Velké Británie, později probíhala výroba v sovětských továrnách či polních dílnách. Vyobrazená přešitá „lodička“ je opatřena odznakem vyrobeným na osvobozeném území továrnou „Scholz Matejovce pri Poprade“. Čapka je součástí pozůstalosti Arnošta Friedmana a je spolu s dalšími artefakty do června vystavena v rámci výstavy „Sokolovo 1943–2023“ v Muzeu čs. legií v Praze. Arnošt Friedman se narodil 19. února 1906 v Prešově do židovské rodiny, získal titul magistra farmacie a pracoval jako lékárník. Čs. armáda jej vedla jako poručíka lékárnické služby v záloze. Gestapem byl 29. října 1939 deportován do koncentračního tábora v polském městě Nisko nad Sanem, odkud uprchl do Sověty okupovaného Lvova. Za ilegální přechod hranic SSSR byl zatčen a odsouzen do nápravně-pracovního tábora. Trest prodělal jako lékárník Ústředního

lazaretu v komplexu Pečorských táborů nucených prací v Komijské ASSR. Po propuštění odjel do Buzuluk, kde byl 22. června 1942 zařazen jako poručík. Zažádal o přidělení k bojovému útvaru a bitvy u Sokolova se účastnil ve funkci velitele 1. čety protitankové roty. Rozkaz z 16. března 1943 jej jmenoval hospodářem praporu.

Arnošt Friedman byl jako hospodář 1. polního praporu 1. čs. brigády vyznamenán čs. medailí „Za chrabrost před nepřítelem“ za boje v prostoru Bílé Cerkve. Na konci války sloužil jako náčelník lékárenské služby 1. čs. armádního sboru v hodnosti štábního kapitána. Z armády odešel do zálohy 1. listopadu 1946 a vedl lékárnu v Praze. Mjr. v z. PhMr. Arnošt Friedman zemřel 6. března 1963.

Nadporučík Vladimír Janko přednáší taktickou přípravu ve škole pro důstojníky v záloze. Buzuluk, léto 1942. (VÚA–VHA)